

първа част

СПАСЕНИТЕ

Океанът е наистина безкраен, няма и няма край, където и да погледнеш. Повърхността му е леко сбръчкана това е единственото живо присъствие в немия диалог небе-море, а небето и морето са единствените елементи, от които е съставен пейзажът. Ако не се вземе под внимание слънцето, разбира се, което свети самотно в самотата си сред безкрайността.

Но нагледа, че се лъжем, понеже е трудно да се забележи човекът. Той плува, размахва уморените си ръце и сякаш плува без посока, без цел. И каква ли може да му бъде целта в тази безкрайност? Никаква.

Затова не ни остава нищо друго, освен да изредим надписите на филма – върху океана, върху бавно и безнадеждно плуващия човек.

Накрая лицето на човека излиза от надписите, сякаш се отърсва от буквите. Виждаме отблизо чертите му и най-важното – очите. Те имат да ни кажат нещо важно, някакво откритие. Като последица от това откритие устата на плуващия издава силен, нечовешки вик.

Поглеждаме през неговите очи и какво да видим – в далечината земя.

Опашката на надписите и заглавието на филма:

О С Т Р О В Ъ Т

Първа част

Мажорно настроение в оркестрацията.

И отново тишина. Чуваме задъханото плуване на човека. Ръцете се размахват енергично.

Сушата се приближава.

Малко пясъчно плажче, от което започват скали. Плуващият много бавно се промъква през лекия прибой. Изправя се, пак пада и отново плува. Най-после се добира до пясъчната ивица, но пада. Тялото му се облива от пяната на прибоя. Когато вълничките се връщат назад, виждаме оранжевата спасителна риза.

Непознатият намира сили в себе си и започва да лази. Бавно, много бавно се измъква от морето, пролазва ивицата на мокрия пясък, минава в пазвата на сухия топъл пясък и остава така, паднал с лице към земята.

И отново намира сили, мъчително се извърща настрани, а после по гръб – плъосва се с разперени ръце.

Не можем да видим лицето му – то е цялото в пясък.

Топлината на слънцето пада благодатно върху спасения.

•

Тишина. Само приятният шепот на прибоя.

Спасеният пълзи към скалите, излиза между тях, започва да се съблича. Преди всичко – спасителната риза. Захвърля я небрежно настрани. Впрочем всичко е захвърлено небрежно, едно след друго, всяка част от облеклото, което се състои от няколко съвременни елемента: дънки, поло и яке.

Всичко сваля той, и гачетата, остава гол, наново повален от умората.

•

Събужда го някаква глъчка. Някой се смее, крещи, много смехове, много крясъци, подигравки. Непознатият стреснато припва и инстинктивно закрива главната част на тялото си. Озърта се. Смехът и подигравателните крясъци кънтят край него. Но откъде идват, къде са хората, които ги издават? Боже мой, това са папагали!... В клоните на дърветата. И тъй като птиците стават много нагли, непознатият яростно захвърля срещу тях камък. Отклик от още по-силни крясъци. Непознатият запушва ушите си. После се спуща към морето, нагазва, загребва вода с шепи и измива пясъка от лицето си. Едва сега го виждаме добре. Оказва се приятно лице на трийсет-трийсет и пет годишен мъж.

Той се връща при дрехите и грижливо ги простира по скалите.

Особено внимание отделя на панталона, старае се да го изсуши бързо.

Какво му остава вече, докато чака да изсъхнат дрехите? Да се огледа на всички страни. И да извика, разбира се. Извиква. Прави рупор с ръце, извиква втори път. Трети път. Нищо. Никой не му отвръща.

•

Той върви, иска да разбере къде се намира, по гачета и бос. Върви по сравнително неравен терен, някъде горист, някъде каменист. По едно време се ослушва, чува шум и инстинктивно се притаива в храста. Чака. Шумът си остава същия, не променя силата си. Нашият човек подава глава, излиза от храста и бавно, страхливо пристъпва по посоката.

Усмивва се и притичва до един бълбукащ между камъните поток. Застава до него, любува му се, а после се навежда, загребва с шепи и се напива, изплаква си лицето.

Някаква птица се обажда между клоните, непознатият ѝ отвръща весело. Изобщо, настроението му се подобрява.

•

Отново върви без посоки, без каквито и да е пътеки. Пред него пробягва заек. Още един. Зайците се движат тромаво, спокойно, прави му впечатление, че не се страхуват от него.

•

А така... Отново море. Спуска се на пясъка, поглежда синята безбрежност и се замисля. Погледът му е привлечен от огромна костенурка, която лази към морето и влиза във водата. Удивен, непознатият притичва и търси прибоя, но вече няма нищо, само вълничките и тромаво полюляващите се между тях греди и дъски – останка от скорошно корабокрушение.

Тръгва отново по брега, но тъй като му е трудно да газии пясъка, изкачва се и хлътва в горичката.

Но изглежда, че горичката свършва бързо, за да се открие нова изненада: едно внушително пространство, наподобяващо лунен пейзаж, съставен от причудливи по форма скали.

После почва полянка, отново гора и ново спущане към морето. На това място потокът се влива в океана.

Нашият човек наблюдава хубавата картинка с потока и морето не без удоволствие, а в клоните на дърветата папагалите крещат ли крещат .

Непознатият вдига глава към тях и извиква весело: Стига!

Изведнъж олелията притихва. Пълна тишина.

Непознатият се усмихва, а след това извиква:

– Разбрахте ли?

Хоров отговор:

– Разбрахте ли?

Непознатия разширява от учудване очи.

И отново крясъците.

Непознатият запушва уши и хуква да бяга...

... но се блъска в нещо и спира.

Какво е това?

Това е бъчвата!

Бъчвата е полегнала удобно върху добре измайсторени магаренца от старо, дъхащо на нещо забравено, дърво. Над бъчвата е изкован навес, да я пази от дъжд и разсъхване. Малко под изпъкналата част на бъчвата е изрязан квадратен отвор. Отворът е запречен с прикована над него парче кожа, което се вдига и спуща. От находката дъха на хубави спокойни времена, на съвестен майстор-дърводелец.

Бъчвата е завладяла изцяло вниманието на непознатия, той е развълнуван, удивен. В края на краищата, тази вещ е единствената, която засега му дава да разбере, че на това безлюдно островче е стъпвал човешки крак. Но каква е тайната ѝ? Защо виси тук? На този въпрос ще отговори сполучливо само проучването.

Непознатият се върти около находката си, навежда се под нея и, разбира се, не му остава нищо друго освен да прикове вниманието си към отвора.

Протяга ръка, докосва пръсти до коженото парче, бавно го повдига, сега вече може да види очертанията на целия отвор, мъчи се да погледне през него, но изглежда, че не се вижда нищо, да, тъмно е вътре. Тогава? По всяка вероятност се иска кураж. Непознатият намира този кураж в себе си, внимателно пхва ръка през отвора, постепенно, сантиметър по сантиметър. Ето че цялата му ръка вече е в бъчвата. В очите на непознатия – нова изненада. Ръката му шарии из вътрешността. След малко я измъква навън. Пръстите държат хартии. Не,

това са по-скоро пликове. По-точно, има и пликове и листове. Хартиите са стари, пожълтели, голяма част от тях са поразени от влагата. Върху запазените може се прочете нещо.

Непознатият чете, жадно поглъща текстовете. Ние виждаме тези текстове отблизо: на английски, на холандски, на испански...

Ръката на непознатият бавно и с трепет връща хартиите в бъчвата.

Непознатият отново оглежда кътчето, където се намира и сякаш взема решение прибягва към дрехите, наgrabва ги от земята.

•

Отново сме при бъчвата и устието на потока, той носи дрехите си и търси място, където да ги простре. И тук има скали. Просва първо полото, след това чорапите. Обущата накланя така, че слънцето да влиза право в тях, простира якето, после се досеща нещо и го пребърква. Измъква кутия с цигари – мокри, разкашкани. Захвърля ги със съжаление. След туй измъква няколко долара. Поглежда ги, повдига рамене и се усмихва, захвърля и тях. Измъква гребенче, носна кърпа и...

Слава богу – запалка!

Ръцете потръпват от възнение, погледът е пълен с надежда.

Пръстите вече са на мястото, където ще се произведе малката експлозия, онова магическо пламъче, гаранция за хубави неща.

Щракване. Нищо. Щракване. Нищо. Трети път. Отново нищо. Много щраквания наред – нищо. Ръката се разтърсва, ухото се вслушва дали ще чуе бълбукането на втечнения газ. Нищо обаче. И отново, и отново щракване, чак до пълното разочарование.

Запалката лежи в дланта на непознатия, очите му я гледат тъжно, после ръката захвърля непотребната вещ при долларите. И отново търсенето по джобовете. Ура! На бял свят излиза едно ножче със всичките му там принадлежности.

И едно... Какво е това?... Някаква глупост. Разбира се глупост, това е телевизорче, от ония, джобните, микроскопичните – поставиш ли ги пред окото си, ще видиш няколко картинки.

Непознатият подрежда якето и панталона до другите вещи да съхнат и от нямане какво да прави, прокарва гребена по косата си.

След това какво му остава, освен да легне и погледне в телевизорчето. А вътре нищо особено; шест цветни репродукции на световни майстори на четката, шест голи жени от света на изкуството.

Докато гледа мадамите, непознатият усеща, че и него го гледат, бързо се извърща, наблизко се е спряло зайче. Нашият приятел полазва към зайчето, зайчето се отмества, отново полазва, зайчето отново се отмества. Тогава нашият приятел се хвърля рязко напред и го улавя. Държи го в ръцете си, гледа го.

В дърветата писват папагалите.

Нашият човек пуска зайчето демонстративно на земята. Папагалите млъкват.

А в далечината, по пясъка, още една огромна костенурка пролазва към морето. Докато нашият човек се затича, костенурката се е изгубила във водата. Нашият човек вади наоколо, търси. Изведнъж го осенява идея. Тръгва по пясъка и стига до края на следите. Рови в пясъка, разравя гнездото донякъде, вмъква ръка и измъква на бял свят две костенурчени яйца. Замисля се малко и връща яйцата на мястото им. Заглажда внимателно пясъка отгоре.

Чува някакъв вик. Вслушва се напрегнато.

– Хей, вика ли някой!

Изправя се.

– Вика ли някой!

Далечен вик за помощ.

Нашият човек се вглежда в морето. Нищо не се вижда. Тогава той хуква през горичката, пресича я и сега чува ясно виковете.

На стотина метра от брега някой се мъчи да плува с движения на удавник.

– Защо в скалите, да ви пита човек! Насам, към пясъка!

Нашият човек прави рупор с ръце и продължава:

– Глупако, чуваш ли, към пясъка!

Втурва се надолу, озовава се при скалите, сега крещи отблизо, като едновременно сочи с ръка, направлява:

– Натам, към пясъка!

Плуващият сякаш подразбира и се насочва към пясъчната ивица.

– Имате ли нужда от помощ? – пита с викане нашият човек. Но оня маха без да отвърща. – Сам ли ще излезете?... Защо мълчите?

•

Нашият човек е приседнал на пясъка с подгънати нагоре колене и скръстени върху тях ръце. Мълчи, загледан в далечината.

Проснат по гръб, лежи безжизнено вторият солиден мъжага към петдесетте, облечен с тъмен костюм и вратовръзка. Разбира се – същата спасителна риза.

Мълчание.

Вторият изстенва, първият го поглежда.

Отново мълчание.

Първият си зяпа към хоризонта.

Вторият изстенва повторно, ала този път първият не го удостоява с внимание.

Мълчание.

– На мен ли казахте глупак? – чуваме гласът на втория. Първият мълчи, но после решава да отвърне:

– Май че да.

Вторият участва само с гласа си:

– Защо ме нарече глупак?

– Прибоят щеше да ви убие.

Мълчание.

Най-после отново гласът на втория:

– Нямах право да обиждаш.

– Не се сърдете в това извънредно положение. Едва се спасихме!

Мълчание.

Гласът на втория:

– Не обичам да ме обиждат.

– Съблечете се да изсъхнете.

Гласът на втория:

– Кой да изсъхне?

– Бе вие що за чешит сте?

Сега вече виждаме втория, който казва:

– Без обиди.

– Какви обиди? – чуди се първият. – Не виждате ли, че се радвам. Станахме двама.

Вторият се понадига и кой знае защо, най-напред раздвижва главата си:

– Защо двама?

– Вие и аз.

– А хората?

– Няма ги.

Първият безцеремонно започва да съблича втория, най-напред разкопчава спасителната риза и я смъква от гръба му.

– Къде са?

– Отишли са някъде, може би за цигари – обяснява първият, като се отдалечава до скалите, където внимателно простира ризата.

Вторият го фиксира строго в гърба, когато се отдалечава и в лицето, когато оня се връща към него. Първият сякаш не обръща внимание на това, идва, хваща пеша на самото му и го дръпва с нямата подкана да го свали. Вторият рязко разкопчава самото си и го смъква.

Първият гледа учудено.

Под самото се е оказала още една спасителна риза. Първият гледа изумено, ала след малко не издържа и избухва а смях.

– За по-сигурно – обяснява вторият.

– Не е честно, пасажерите се молеха за ризи, може би не достигаха.

– В такива моменти – който изпревари... Да не им потъват корабите! Платил съм си до Сингапур, а вместо Сингапур – бум!... Какво му стана на парахода?

– Някаква експлозия в машинното.

– Ще върнат ли парите?

– Забавен сте, не разбрахте ли, че сме далеч от хората... Съблечете се, наредете дрехите да съхнат, спасителните ризи там, може да потрябват.

Вторият започва да се съблича.

– И да се разхождам гол... Из пуциняците.

– Благословено късче земя. Ако го нямаше, нямаше да ни има и нас... Вие кой сте?

Вторият, както се съблича:

– Халачев.

Халачев развързва вратовръзката си. Първият отнася самото и спасителната риза на скалите.

– А ти? – пита Халачев.

– Аз съм Петров – отвърща първият, без да се извърне.

– Слушай бе, Петров, тук няма ли население?

Петров се обръща:

– Защо не се събуете?

– Да не ми боцка.

– А панталоните как ще свалите?

– И тях ли?

Халачев се оглежда.

– Разберете – казва Петров – на стотици мили отгук няма пукнат човек.

Халачев се усмихва хитро и се съблича бавно.

После сочи с глава бъчвата и в следващият момент го виждаме по гащета. Гащетата му са дългички, малко над коленете. Петров се старае да не прихне.

– Бъчвата си я донесъл ти, нали? – подхвърли Халачев. – Заедно с гредите. – Изцежда краищата на гащетата. – И си я заковал. – След това оправя краищата. – Да стърчи.

– Това не е бъчва.

Халачев е останал по гащета. Както е гол, чака да го информират, само че в очите му има гневни искри, задето го будалкат. Петров бави отговора, измъчва партньора си.

Най-после: – Това е пощенска кутия.

Халачев е готов да кипне: – Младежо!...

Петров въздъхва. Халачев тръгва към бъчвата, разглежда я отблизо.

Петров обяснява отдалеч:

– Поставена е някога, от китоловци. В нея са пушали писмата до близките си. Такава е уговорката. Китоловците не се връщат с години у дома. Оставят писмата в бъчвата, ако мине кораб в обратна посока, да ги вземе.

Халачев оглежда внимателно.

– Така че спокойно можете да се съблечете съвсем. Ако настинете, няма аспирин.

Халачев се замисля:

– Това значи ли?...

– Време е да разберете положението, в което сме изпаднали.

Халачев заобикаля бъчвата:

– Значи, ще стоим тук и чакаме никакви си там... китоловци?

Вместо да му отвърне, Петров отива при бъчвата, измъква писмата и му ги подава.

Халачев държи писмата и стои в недоумение.

– От петдесет години са – казва Петров – което означава, че от петдесет години на острова не е стъпвал човешки крак.

Музика. Пауза с музика.

– Лъжеш!... – В лицето на Халачев – уплаха.

– Прегледайте ги.

Халачев едва сега поглежда писмата.

– Ми, те... – поглежда безпомощно Петров. – Не са на български.

Халачев кима.

Халачев отново поглежда жално писмата. Петров се приближава до него, взима ги и ги пуца обратно в бъчвата. След това отива при своите дрехи и ги обръща.

– Че тя, тогава, каква става? – казва миньорно Халачев. – Трябва да чакаме до утре да ни спасят. А може и до други ден. А кой знае дали няма да се забавят до четири-пет дни.

– Нищо чудно някой от спасителните самолети да ни забележи. – заключава Петров.

Лежат по гръб на пясъка, голи, така както се лежи на плажа.

– Този остров не ми се струва голям – казва Халачев.

– Островче.

– Нещо за ядене?

– Ще проверим... Нали ви казвам, и аз съм нов, като вас. – Смее се на шегата си. – Ще се напечем, ще починем, а после ще се погрижим за нощуването.

Пауза.

– Храната е нещо доста важно за човека – забелязва Халачев. – И тъй като не му отвършат, Халачев бързо присяда! – Тебе, както те гледам... – Вижда вратовръзката си захвърлена, става, отнася я внимателно при скаличките и се връща. – Както виждам, не си в много лошо настроение.

– Не забравяйте, че спасихме кожата – протяга се блажено Петров. – Сега можем да бъдем на дъното, а океанското дъно е дълбоко, там е тъмно, хладно... Човек може да пипне пневмония.

Ръцете му докопват някакво насекомо. Поставя го на дланта си и следи с поглед движението на животинчето.

– Ами ако няма храна?

– Голяма работа.

– Не мога без ядене.

– Човек привиква.

– Без ядене ще живеем най-много седем-осем дни.

– Че малко ли е? – опъва се блажено Петров. – Осем дни повече от определеното.

– Хайде сега! – Халачев се изправя нервно, отива при дрехите си и започва да обръща сакото с хастара навън.

– Изхитрихме съдбата – дразни го Петров.

– Стига!

– Голи, захвърлени на остров, какво по-хубаво?... Защо го обръщате?

Халачев издърпва втория ръкав и поставя сакото върху скалите:

– Да не избелее.

Петров, който е приседнал, трепва и скача, хуква към водата.

– Петров, какво има?

Петров се взира между камъните.

– Видях раци!...

– Много ме стресна, ще знаеш!
– Ще живеем, докато изядем всичките раци на острова! С тези омари ще се гордее всеки ресторант.
– Признавам само месото.
– Може да ни излезе късмета и с месо. Изобщо, може да ни провърви.
– И да ни спасят, ли?
– Предлагам да разгледаме острова.
– А дрехите? – колебае се Халачев. – Така ли ще ги оставим?
– Никой няма да ги открадне. – Казва Петров и добавя иронично: – За съжаление.

•

Халачев върви през някакъв гъсталак; може да се каже, че не върви, а се промъква, бавно, трудно, гол, само по гащета. Оглежда се, спира се и се чуди накъде да тръгне.

– Петров!...

Гласът му е тих. Никой не му отговаря. Халачев продължава да напредва в гъсталака. На едно място му се налага да върви на четири крака, така се измъква от гъсталака, излиза на малка полянка. Оглежда я, но все още не се е изправил.

– Петров, моля те!... – казва все още тихичко той.

Лази известно време по полянката, но се досеща най-после и се изправя.

– Петров, къде си?

Озърта се на всички страни и тръгва до-бързо, спъва се, пада.

Страшни писъци, олелията на папагалите. Лицето на Халачев е напрегнато. Той се изправя и вика:

– Петроооооов!

Крясъците.

Халачев припва, бяга през полянката, влиза в нова гора, тича ли тича. Спира се.

– Петров, недей така!

Продължава да тича.

Спира изведнъж. Пред него някакво зайче. Приклеква. Пълзи. Скача.

Зайчето побягва.

Крясъците на папагалите.

– Петров, не така!...

•

Халачев приближава към входа на някаква пещера. Спира се. Пристъпва бавно. Пред него е зейналата паст на тъмнината.

– Момче, не са играй... Прави крачка навътре.

– Петров, моля те.

Излиза бързо, изхвърча като тапа. Диша зачестено, успокоява се.

Туп!... Нещо пада зад гърба му.

Извърща се бавно, поглежда надолу и примира.

Кокосов орех.

Бавно повдига глава и проследява високите стебла на палмата. Горе между листата се гушат плодовете.

Халачев забравя за страха си, грабва ореха, оглежда се, трескаво вдига камък, поставя плода на скаличката и удря.

В следващия момент го виждаме да пие жадно съдържанието на плода, разчупен несъразмерно от удара.

Чува стъпки. Трепва. Вижда, че се появява Петров, който и не подозира за присъствието на Халачев. Халачев отривисто се вмъква в пещерата с черупките. Потулва се.

Петров вижда пещерата и проявява естествено любопитство, влиза.

Отвътре Халачев пие жадно сока на ореха и гледа към входа, където се е появил Петров. Петров нахълтва във вътрешността без да се колебае, губи се няколко секунди и излиза.

Халачев изсмуква цялото съдържание на плода, облизва отвътре черупките, поглежда ги и ги захвърля. След това отива до палмата, обгръща ствола ѝ, мъчи се да я разклати.

Крясъците на папагалите.

Халачев хуква.

– Петров, къде си бе?

– Халачев, вие ли сте?

Халачев се приближава запъхтяно към Петров.

– Мама му стара, къде си!... Не се обаждаш...

•

Мястото при поточето, само че далече от брега.

Петров върви напред, след него куцука Халачев. Петров сядна на камък, Халачев се тръшва на земята, подгъва крак и започва да оглежда петата си.

– ... И му казвам, че му правя отстъпка от двайсет и пет процента.

Халачев измъква трънчето от петата си:

– Май че пак ме занасяш.

– Разказах виц.

Халачев се навежда над водата, напива се:

– Така кажи. – Бърше уста. – Ти какъв си бе, какво работиш?

– По изкуството съм.

Халачев сякаш е лапнал нещо горчиво:

– А така!

– А вие?

– Аз не съм там.

– Сега един, още по-стар. Далечният Запад. В ресторанта седят двама каубои.

Единият казва:

– Виждаш ли ония там типове в ъгъла, на масата?

– Виждам ги.

– Оня, високият.

– Всички са високи.

– Русият.

– Всички са руси.

– Говори за онзи, със сомбрерото.

– Всички са със сомбреро.

– Този бе, дето говори много.

– Всички говорят много.

Каубоят, загубил търпение, вадя пистолет и натръшква четиримата.

– Сега разбра ли за кого ти говори? За този, който остана.

– Разбрах. И какво?

– Този тип ужасно ми действа на нервите.

Мълчание. Пауза.

Халачев наблюдава Петров с подозрение:

– Е?

– Нищо.

– Занасяш ме нещо.

– И това е виц, стар виц.

– Ама глупав... Ще седне сега да убива четирима души, и точно тоя, дето го мрази, ще го остави жив!...

– Извинете.

Халачев фиксира строго партньора си:

– Не виждам нищо за ядене, обаче.

Халачев се заслушва. Чува се препирнята на птиците.

– Какво е туй?

– Папагали.

– Сериозно? – Слуша унесено. – Никога не съм ял папагали. Ти ял ли си папагали?

– Там не, но тук... ще си помисля.

– Ще ги избием.

– С какво?

– Като малък съм убивал врабчета, натрупваш един куп и като ги опечеш...

– А ние?

– Какво ние?

– Нямаме огън.

– В палтото си имам запалка.

Лицето на Петров отблизо. Изразява радост. Спуска се към Халачев, прегръща го.

•

Отново при дрехите.

Халачев, облечен с панталон и риза, но бос е приклепнал и приготвя клада за огън. Зад гърба му са струпани много сухи дървета. Той посяга назад, взима клонак, а след това го начупва и го подрежда любовно, внимателно, просто извайва онова нещо, което по-късно би трябвало да се превърне в огън. Халачев се изправя, краката му са изтръпнали, раздвижва ги. Отдалечава се, набира някакъв камък, домъква го и сяда на него, но явно се чувства неудобно и поглежда безпомощно насам-натам.

Погледът му попада на бъчвата. Съзерцава я известно време, отива до бъчвата, почуква по нея като върху диня, навежда се, награвва я.

Награвва я, но не може да я вдигне, защото е закована на магаренцата.

Пристига Петров, натоварен с клонаци – някои носи, някои влачи по земята. Той е все още гол, по гащета. Спира, вижда че Халачев се е навел под бъчвата. Оставя клонците до кладата и отива при Халачев, който сега се е надупил и разглежда механизма на заковането.

– Търсите ли нещо?

Халачев трепва:

– Разглеждам.

– Отдолу ли?

– Ами, отдолу, какво да правя.

Халачев сяда на камъка и започва да дооформя кладата. Петров прикляка и се включва да помага. Чупи съчки, подрежда ги. Халачев го наблюдава известно време и не изтрайва:

– Не така, Петров. Как ти е малкото име?

– Виктор.

– Не така, Виктор, не разбираш от огън. Остави на мен.

Петров се оттегля настрана и понеже няма какво да прави, втренчва поглед в играчката-телевизорче.

Халачев чупи съчки и го поглежда:

– Порнография ли гледаш?

– Не.

Халачев става, взема телевизорчето, поглежда, вижда голата Олимпия на Мане, връща телевизорчето.

- Порнография!
- Струва пет милиона долара.
- Глупости, в Париж ги има по десет долара.
- Трябва да пламне от първото щракане, да пестим газта.
- Ще пестим, но пак ще свърши.
- Ще поддържаеме вечен огън, като първобитните хора.
- Сега не дишай.

Напрегната пауза. Халачев, устремен напред и надолу, щрака запалката, ловко я провира под съчките, където е нагнетена малко суха трева, дим, тревата пламва, пламват и съчките, приятно пукане.

Двамата се споглеждат радостно.

- Вие сте Прометей!
- Това обида ли е? – пита Халачев.
- Прометей даде огъня на човечеството... Вече си имаме всичко.
- Вятър, нищо си нямаме!...
- Островът е като парче от рая. Климатът е прекрасен.
- А през зимата?
- Глупак!
- Какво?
- Извинете, изскочи ми от устата... Искам да кажа, че на тази географска ширина

изобщо няма зима.

- Все пак, контролирай си устата... Как да няма?
- Ако поддържаеме огъня, ще живеем щастливо до края на живота си.
- Моля? – Халачев едва не подскача.
- Няма шум, няма бензинови пари, не скрибуцат трамваи, никой не изтупва килими над главата ти. Никой не се заяжда с теб, няма с кого да се скараш.

Халачев го гледа втренчено:

- Свърши ли?
- Е, не мога да изброя всичко.
- Ти си глезльо! – понеже Петров не реагира: – Наивник!
- Нима не виждате зеленината?
- Зеленина, да не се яде?
- Нима не ви интригува меката океанска шир?
- Не ме.
- Тази вода, която идва и си отива!...

– Море, тя най-много ме дразни! – Нервно: – Всички сте такива! Не разбирам откъде ви измислиха!

Петров вдъхва дълбоко, жадно, демонстративно:

- Мирише на сто океански аромата!
- Не разбирам защо сте ревнали срещу бензина! – ядосва се Халачев. – На мен бензинът не ми вреди.

Петров, унесено:

- Тишина!...
- А аз не мога без шум! На мен като ми е тихо, ми е празно!... Искам да се махаме!...

Платил съм си билета до Сингапур!...

Петров казва тихо и бавно, доста язвително:

- Държавата го е платила.

Пауза. Огънят гори отривисто.

– Е? – отвръща най-после Халачев. – Какво е държавата, какво съм аз. Едно и също. Праща ме да видя, да науча нещо, да повиша квалификацията си. Няма да стоим все на едно

равнище, я! – Изведнъж кипва. – Искам се махаме!... Трябва! Все ще се намери кой да ни спаси.

– Добре де, кой?

– За тая работа си има хора!

– Слушайте, Халачев, знаете ли колко сме далеч? – поглежда огъня. – Хубав огън!... И пак на темата: – Освен ако...

– Какво ако?

– Ако случайно.

– Ще ни открият! Аз съм късметлия. Ще видиш, че някой ще дойде да ни спаси. Но дотогава не можем да стоим със скръстени ръце. Чувал съм, че удавниците правят нещо.

– Корабокрушенците.

– Така де, корабокрушенците. – Рови огъня. – Кажете, какво да правим?

Халачев изведнъж разбира, че Петров не го слуша, потънал е в някаква загадка. Петров разглежда нещо в ръцете си. Халачев се навежда, иска да види отблизо. Това е никакъв изсъхнал корен.

– Не ви ли прилича на нещо?

Халачев гледа ту предмета, ту Петров.

– Да ви дава някаква идея?

– Каква идея? Корен!

– Прилича на устремен човек. В лицето му има печал и сарказъм. Печал и сарказъм, а същевременно устрем напред.

Халачев е отчаян;

– Петров, моля ти се!

– Убийте ме, ако тук няма зашифрована идея.

– Петров, кажете какво правят при такива случаи удавниците?

– Корабокрушенците!

– А ти тук скубеш корени и им търсиш идеите. Да се измъкваме, разбираш ли, да се метлосваме, защото ще взема да полудея.

Петров гледа коренчето.

– Преди всичко, другарю Халачев, огънят трябва да гори винаги, особено нощем.

– Бъчвата ще свърши работа.

– Счупвам ви ръцете!

Халачев трепва:

– Така ли мислиш да постъпиш?

– Да!

– Заплашваш ли?

– Пипнете ли я, ще ви строша ръцете да ви увиснат, да не можете да си миете лицето.

Халачев прави пауза, мисли:

– Само че не си познал, не ме познаваш.

Петров се вглежда отново в коренчето:

– Можете да закачите ризата си на върлина, знак за корабокрушение.

– Виж, това е друго – просветва лицето на Халачев. – Така можем да разговаряме.

– Остава да пожертвате ризата си.

– Защо моята?

– Защото само ВИЕ искате да се спасите.

– А ти тук ще скубеш корени и ще им търсиш идеята, така ли? Пък аз да си жертвам ризата.

Вместо да отговори нещо, Петров захвърля коренчето, изправя се и тръгва през горичката. Пресича я, излиза в малко заливче. Какво ли смята да прави? Нагазва в приборя и разбираме какво е намислил: навежда се, измъква една дъска. Извлича и на пясъка, далеч от водата, просва я.

Приближава се Халачев. Наблюдава го.

Петров влиза за втори път в приборя, измъква втора дъска, поставя я при първата.

При третата дъска, в момента когато я поставя на пясъка, Халачев го заговаря:

– Петров, извинявай, но ще дадеш и твоята. Няма да се цепиш.

Петров тръгва към четвъртата дъска. Халачев тръгва след него. Точно до линията на водата, Халачев проговаря отново:

– Използуваш ми огъня, а опре ли до ризата, няма те. – Петров го поглежда слисано, а Халачев продължава: – И с такива като вас... сме тръгнали... да правим... живота.

Петров влиза в приборя.

Халачев отива при съхнените дъски, навежда се, обръща едната, разглежда я старателно и почуква по нея с пръст.

Приближава се Петров с четвъртата дъска.

– Добре – съгласява се Петров – ще дам и моята.

– Мисля, че ще имаш полза от това.

Повдига се и го поглежда учудено.

– Не ви разбирам?

– Разбираш, разбираш! Вие всичко разбирате, но знаете да се правите на ударени.

– Кой ние?

– Разглезените.

Петров подрежда дъските така, че да ги хваща вятъра, да съхнат по-добре.

– Пак не разбрах – отвръща Петров и тръгва обратно към лагера.

Халачев върви след него. Влизат а горичката.

– Мога да си взема огъня – казва решително Халачев.

Петров спира, не се обръща, остава с гръб към партньора си. Халачев също спира на дистанция:

– Сега разбра ли?

Петров се обръща:

– Как ще си го вземете?

Гласът му звучи крайно учудено, искрено, наивно.

Но Халачев е категоричен.

– Ей така, ще си го взема и край!

Петров тръгва решително към Халачев. Халачев се отмества плахо, Петров минава край него и се връща при дъските.

Халачев стои в горичката. Ние сме с него.

Петров се задава. Кой знае защо, той влачи една от дъските, минава край Халачев, Халачев тръгва след него. Петров долича дъската в лагера, полага я върху камъните.

– Слушай бе, Петров, запалката моя ли е?

Петров навлича панталона си:

– Твоя е.

– Значи?

– И огънят е ваш.

– Което означава, че мога да си го взема, но понеже съм...

– Вие сте едно говедо.

Пауза. Струва ни се, че Халачев прави леко, почти незабележимо движение към Петров, но се овладява. В края на краищата, така ни се е сторило.

– Мисля, че ще се наложи да напуснеш мястото на огъня ми.

– Много ме уплашихте – закопчава панталона си Петров.

– Да те видя какво ще правиш без огън.

Петров навива крачолите си:

– Ще си създам свой.

– Какъв свой? – чуди се Халачев.

– Собствен.

– Как?

– Чрез триене.
– Как чрез триене?
– Като туземците!
– Кои туземци?
– В Африка... Ще си получи собствен огън, дръвнико!
– Сега пък дръвник! – Халачев е наистина ядосан, оглежда се да награби нещо, да нанесе удар. – Дръвник ме нарече!... – Хваща един клон. – Марш от огъня ми!...
– Да ти пикая на огъня!
Петров спокойно обръща гръб и тръгва.

•

Бялата риза на Халачев виси във въздуха. Оглеждаме я, разбираме, че е завързана за някаква върлина. Проследяваме върлината надолу и забелязваме, че е прикрепена изправена до бъчвата.

Плъзгаме окото на камерата по песъчливо-скалистия терен, отдалечаваме се от бъчвата и откриваме уединения вече Петров, който усилено търка две съчки една в друга. Пред него е скупчена кладичка от много сухи клечки, готови да пламнат, стига да се запалят съчките в ръцете. Петров е уморен, съсредоточен.

•

Халачев е на старото си място. Това е на петдесетина метра от Петров. Приклепнал е пред буйно горящия си огън и продължава да го оформя с любов.

Поглежда към неподвижната риза, става и отива до върлината. Стои така и наблюдава ризата. После, понесен от кой знае какъв порив на отчаяние, грабва върлината и започва да я размахва във въздуха. Разбира се, гледа към хоризонта. Уморен да размахва, спира, поглежда ризата.

Наумява си нещо ново, понася „знамето“ към Петров

Застава до Петров и го наблюдава. Пак почуква по дъските. Най-последно набира кураж:

– Каза, че ще се ветрее, пък не се ветрее. – Петров търка ли търка съсредоточено. – Защо каза, че ще се ветрее. Както виждаш, не се ветрее.

Смъква върлината, хваща края на ризата и я държи във въздуха.

– Така трябва да стои! – пуца ризата. – А не така.

Петров обаче не му обръща внимание, продължава да трие съчките си. Халачев го гледа още известно време, па се отпришва:

– Търкай! Търкай!... – доволно поглежда към дима на своя огън зад скалите. – Ако искаш да знаеш, Петров, огън се получава чрез запалка. – Измъква запалката си, щрака два пъти и гаси пламъчето. Наблюдава под усмивка партньора си и после: – Чрез триене се получават трици. – Смее се от сърце. – На мен ще разправя! Ще трие и ще получи огън! Два часа триеш и нищо... Ама нямам с какво да те фотограмирам.

Петров прекъсва дейността си, поглежда към Халачев:

– Непрекъснато ми говорите на ТИ. Не е ли малко невъзпитано?

– Добре бе, ще ти говоря на ВИЕ.

– Въпрос на възпитание.

– Да, ама ние, невъзпитаните, ще си ядем костенурките печени, а вие, възпитаните – сурови, като диваците.

Петров е хладно-спокоен и пълен с ирония:

– Да, ама печената храна причинява рак.

Халачев, след едва забележима пауза:

– Кой ти каза?

– Учените са го констатирани.

– Остави ги ти учените. Ментарджии. Всички от тоя род сте ментарджии и нищо не разбирате. В нашия блок нали живееше един учен.

Пауза. Петров казва нетърпеливо:

– Е?

– От всичко разбираше, откъдето да го погледнеш – учен, няма лъжа, няма измама.

Пауза. Петров е нетърпелив:

– Е?

– И пак умря.

Петров се смее, а Халачев продължава:

– Търкай, трий!... – С презрение. – Чрез триене!... Получавай трици и яж суровляци, а аз ще си ям печени зайци и миди.

– Да, но аз скоро ще постигна първата фаза, ще видите.

– Ама то на фази ли е? А така!... А не си още и на първата фаза!

Хитри пламъчета в очите на Петров:

– Искам си съчките!

Пауза.

– Кои съчки?

– Които събрах лично.

Чак сега Халачев се усмихва:

– Хе, хе!... Утре ще набера, ще ти ги върна.

– Искам си моите – настоява спокойно Петров.

– Кои твои?

– Които са в огъня.

– Да ги извадя и да ти ги дам?

– Искам си същите.

– Горящи, така ли?

– Ще ги угасите и ще ми ги върнете.

– Така ли?... Браво!... Хубав хумор си правиш, с теб ще бъде весело.

– Време е всеки да си вземе своето.

– Видя ли какъв си?... Говориш, плямпаш, големи лафове, а изведнъж – като децата...

Не сте за колектив вие, не...

– Кои ние?

– Всички там... от изкуството. Вижте се, с такива като сме тръгнали... не вижда, че положението е извънредно, че сме сред пуцинаци, на един никакъв остров, сред никакъв океан, ами – пръчките!... Добре че го каза, да те разбере, да видя С какъв човек ще живея в каменяците, дето трябва рамо до рамо!...

Халачев плюе. – Пфу!...

– Тихо! – В гласа на Петров има настойчивост.

– Какво? – чуди се Халачев, – Какво тихо?

– Тихо! – изкрещява Петров и се ослушва. – Пауза. – Вие чухте ли нещо?

– Какво?

– Някакъв вик.

– Нали аз виках?

– Млъкнете!

Петров се ослушаа отново, но изглежда напразно, миговете текат, нищо не се чува.

Халачев кротко минава на темата:

– Ти, Виктор, не усещаш ли, че нашият конфликт се такова.

Върти китките на ръцете си.

– Какво такова? – усмихва се Петров.

– Задълбочава.

Далечен вик.

– Сега чухте ли?

– Май че да.

– Не беше ли вик за помощ?

– Нещо такова, но който е викнал, трябва да викне и втори път, нали така? Който вика за помощ не може да викне само веднъж.

Петров прави нервен знак на оня да млъкне. Ослушва се. Някой наистина зове за помощ.

– Някаква женска вика за помощ – заявява Халачев. – Ама и нахална, ще знаеш. Ние чакаме да спасят НАС, а тя иска НИЕ да спасим НЕЯ.

– Хайде!

Петров е спокойно решителен.

– Какво?

– Не чухте ли?

– Викторче, нито мога да плувам, нито имам настроение да спасявам, щом самият аз не съм спасен.

– Вие сте прасе!

Халачев тръгва към него:

– Какво съм?

– Животно!

Докато Петров се наведе да свали панталона си, Халачев го хваща за шията. Петров отривисто го отмята. Халачев пада. Петров се съблича. Халачев повторно се спуща върху него. Петров отново го отхвърля, но тъй като Халачев е настойчив, започва се хватка с търкаляне по земята, която завършва кратко: Петров притиска лицето на Халачев във пясъка. Като му напълва добре устата, Петров се изправя, извиква едно ИДВАМ, хуква покрай скалите към морето.

Халачев се изправя, плюе пясък, нагазва във водата.

•

Спрял на брега, Петров вика:

– Не към скалите!... Почакайте!...

Скача във водата.

•

Халачев измива лицето си.

•

Петров плува към непознатата:

– Ще ви измъкна.

•

Халачев се изкачва към огъня си, пъха няколко съчки в него, оправя реверите на самото си, отърсва го. Да не забравяме, че е в тъмния си костюм, този път облечен върху долна бяла фланелка с дълги ръкави.

•

Петров измъкна от водата хубава трийсет годишна жена. Тя е като безжизнена. Постава я на пясъка, почива си известно време.

•

Халачев от горе гледа ту тях, ту огъня си, оформя си го.

•

Петров става, наgrabва жената и я понася към скалите. Минава край Халачев. Косата на жената намокря лицето му. Халачев се бърше.

Петров се отдалечава към своя „лагер“, поставя жената на земята и смъква спасителната ѝ риза.

Край на първа част.

втора част

Е Ж Е Д Н Е В И Е

Повтарят се всички картини и всички надписи, заедно със заглавието, както при започването на първата част.

След изречението „Сушата се приближава“ се появява надписът:

втора част

Е Ж Е Д Н Е В И Е

Петров измъква от водата хубава трийсетгодишна жена. Тя е като безжизнена. Поставя я на пясъка, почива си известно време.

•

Халачев отгоре гледа ту тях, ту огъня си, оформя си го.

•

Петров става, наgrabва жената и я понася към скалите. Минава край Халачев. Косата на жената намокря лицето му. Халачев се забърсва с ръка.

Петров се отдалечава към своя лагер, поставя жената на земята и смъква спасителната и риза.

Непознатата идва на себе си.

– Защо нямаше акули?

Петров е зает с простирането на спасителната риза:

– Трябва да се съблечете.

– Казвах, че има... много.

Халачев едва сдържа усмивката си, обърнал гръб на двамата, уж зает с дрехите си и огъня.

Непознатата още не го е видяла.

Тя тръска глава, прави опит да внесе какъвто и да е ред в косата си:

– Кой знае какво чудовище съм в главата!...

– Свалете дрехите си!

– Трябва ли?

– Необходимо е и да ви се извиня; докато ви спасявах бях принуден да ви хващам ту тук, ту там... – И продължава иронията си. – Освен това, извинете, че бях гол, но...

– Моля, моля, това си е редно при едно такова спасяване.

Халачев прихва и издава присъствието си. Непознатата трепва, дори извиква от уплаха.

– Този е също от там – пояснява Петров.

Непознатата гледа продължително ту гърба на Халачев, ту огъня.

– Какво му стана на кораба?

– Нещо в машинното.

– И другият ли е българин?

Петров кима, Халачев се размърдва и изръмжава нещо.

– Можете да се сгреете на огъня, но само с разрешение от другаря Халачев.

Халачев се размърдва повторно.

Петров подхвърля на непознатата полото си. Непознатата го хваща във въздуха и поглежда въпросително спасителя си. Той и сочи с глава високите скали.

– Там ли? – пита тя.

– Ако искате тук.

– Там, естествено.

– А, всичко ще стане естествено, но карай да върви.

– Не ви разбрах.

– Винаги се изразява така – обажда се най-после Халачев.

Непознатата поглежда към Халачев.

– Моля?

– Бягайте зад скалите! – казва Петров.

– А там... Няма ли да ме видят?

Халачев прихва.

Петров казва:

– Засега – не.

– Гледайте да не дойде някой – моли непознатата и изчезва зад скалите.

Чак сега Халачев се извърща към Петров:

– Тая ще ме скъса.

•

Зад скалите непознатата се съблича.

•

Петров и Халачев се гледат многозначително отдалеч.

– Както виждате, населението на острова нараства – казва Петров. – Нищо чудно да дойдат и други... Течението носи всичко насам.

Но Халачев си знае своето:

– Тази, както гледам, е непроизводителна. – Петров мълчи, а Халачев продължава. – Ще иска да я храним... – Понеже Петров продължава да мълчи, Халачев пита: – За какво течение говореше?

– В океаните, другарю Халачев, има постоянни течения. Всичко се променя, но теченията се движат все в една посока. Едно от тях ни е докарало на острова, не ние, с нашето немощно плуване.

– И, викаш, може да докара още нещо, а?

Петров сочи дъските си.

– Всичко носи.

– За горене! – оживява се Халачев.

– Само да сте посмял.

– За колиба!

- Счупвам ви ръцете.
- Пак започваш!
- Дъските са ми крайно необходими.
- Ще правим сал, да се спасим.

Но Петров прошепва, поверително:

- Трябват ми за нещо друго.

Халачев се удря по челото:

- Боже, какво има да патя с тебе! – Сочи с глава към скалите. – И тая, дете довтаса...

Това е фръцла, ще знаеш... Голяма беда ме сполетя, ами дано ни спасят!...

Над скалите се изрязва фигурата на непознатата. Облечена е само с полото на Петров, което я похлупва загадъчно. В ръцете си е награбила своите дрехи.

- Къде ще поставите дрехите ми? – прозвучава гласът ѝ.

- Проснете ги на скалата!

Непознатата стои известно време така, по всяка вероятност е очаквала това да свършат кавалерите, но тъй като те са заети със своите си работи, обръща се към скалата.

Халачев този път я удостоява с внимание, в смисъл, че я гледа. И има какво да се види. Разбира се – полото похлупва горе-долу добре, но при някои движения то се вдига височко, откриват се високите части на краката и най-ниските части на седалището.

Непознатата е свършила работата си, обръща се и вижда втренчените очи на Халачев, поглежда полото, инстинктивно го, придърпва надолу, но се досеща за косата си.

– Кой знае какво чудовище съм в главата – казва тя и се мъчи да подреди косата си. – Какъв е този остров?

- Не знам – отвърща Петров.

- Главен говорим език?

Халачев се обръща и изрича с яд:

- Български!

Непознатата, опипвайки косата си:

- Искам да кажа, освен нас.

– Освен нас – каменяци! – изрича все така ядно Халачев, но непознатата си знае своето:

- Някакво племе ли?

- Ще видиш ти!

- Мога ли да телеграфирам на мъжа си.

Халачев прихва.

Непознатата го гледа учудено и после казва:

- Ще платим в долари.

Халачев прихва отново и Петров разбира, че е дошъл момента да спаси момичето от по-нататъшни подигравки. Той хвърля последната дъска върху купчината и казва:

- Слушайте...

- И едно кафе ли не може?

Халачев ликува, ляга и рита с крака.

- Какво иска този? – пита леко раздражено непознатата.

- Островът е ненаселен, другарко – казва най-после Петров.

Непознатата го гледа учудено. Петров продължава:

- Имаме вода и храна.

- Друго няма! – отсича Халачев.

Непознатата гледа с още по-голяма изненада. Тече време. Петров иска да смекчи тоновете.

- Имаме чисти изгреви, чародейни залежи, плаж, слънце, екзотика.

- Това не ме интересува! – отсича непознатата.

- Кажете му! – намесва се Халачев.

Непознатата оглежда туй, което може да се види от острова, оглежда и двамата мъже, после отново острова, поусмихва се:

– Казахте, че е ненаселен.

– На хиляди мили няма пукнат човек! – потвърждава Халачев, за да я огорчи, да си излее яда.

Непознатата сочи с усмихнато лице бъчвата:

– А това?

Халачев посочва Петров, иска да каже, този тук ще ти обясни. Петров започва:

– Това е пощенска кутия на китоловци. Понякога китоловците са плавали по четирипет години из океана. Поставили са бъчвата тук, за писма до дома. В бъчвата обаче има писма, които цели петдесет години не са доставени на адресанта, от петдесет години на острова не е стъпвал човешки крак.

Мъчителна пауза.

– Това е ужасно – едва успява да се изтръгне от устата на непознатата. После повдига глава: – И няма ли да ни вземат?

– Кой да ни вземе?

– Този, на когото му е работата. За всичко си има хора. ТРЯБВА да бъде при мъжа си. Том ме чака а Сингапур.

– Знам ли кога? – повдига рамене Петров и тъкмо да каже нещо, жената го прекъсва.

– Горе-долу!

– Не знам... Вие сте млада... Екзотиката ще ви хареса... Ще престоим може би повече, отколкото предполагаме.

– Например?

Петров се чуди какво да отвърне.

– Два дни? – пита жената.

Петров повдига рамене.

– Три дни? – иска да знае жената и го гледа с надежда.

– Мисля, че повече.

– Добре де – пет дни!

Халачев отстрани ликува. Петров го поглежда, но казва сериозно:

– Може би... цял... живот.

Жената поглежда ту единия, ту другия; в лицето ѝ – уплаха:

– Какво говорите?

Изпищява и пада.

•

На друго място от острова.

Много струпани съчки, до съчките – кладичка от сухи клонки, до кладичката е седнала Велева, така се казва жената. Облечена е в изсъхналите си вече дрехи, в ръцете си държи две сухи съчки, трие ги, вяло, уморено, с досада, прекъсва триенето, ослушва се. Пак търка. Пак се ослушва. Някакъв тайнствен шум, нещо я плаши. Взира се в храстите.

Понечва да затърка отново, но се отказва, изправя се и тръгва нанякъде, обръщайки се уплашено към храста.

Върви по брега. И спира. Вижда в морето човек. Велева се потулва зад скала и наблюдава.

Петров като се смее гръмко, се бори с нещо, мъчи се да го издърпа към брега и това изглежда му се отдава. Къде с тикане, къде с дърпане, той извлича на пясъка костенурка. Като се смее, той пуца костенурката обратно в приборя.

Петров се навежда, взима един огромен дъсчен капак, взима и дрехите си, започва да тътри капака.

Без да губи време, Велева хуква към кладата. Сяда, взима двете прословути съчки, от които трябва да се получи огън и започва да ги трие ожесточено.

Петров се приближава, отпуска капака, хвърля дрехите на земята и умерено прокарва ръка по челото си.

– Как е?

Велева изиграва изненадата си, прекъсва триенето:

– Нито дим, нито огън.

Но Петров разглежда доволно своя капак и казва не без ентузиазъм:

– Всяко начало е трудно.

– Да – съгласява се вяло Велева – но не мога да разбера къде му е началото. Търкам, търкам – никакво начало. А не мога да си представя края без началото.

Петров глади любовно своя капак:

– Туземците притежават необяснима техника. При тях огънят пламва след няколко минути. По мои изчисления, ще получим нашия огън след петнайсет дни.

– Петнайсет!?!...

– Важното е да тренираме.

Велева забърсва на свои ред челото си.

– Какъв е този капак?

Петров е много доволен, че са го запитали.

– Ще почна от него.

– Вижте какво, що за човек е този темерутин, който по цял ден седи край огъня си?

– Ами, пази си го.

– Защо?

– Дълбоко в себе си другарят Халачев е усетил, че огънят ще се превърне в най-голямото му оръжие.

– Не разбрах.

Едва сега Петров сякаш забравя капака и изцяло се обръща към своята събеседничка:

– Аз съм млад, и съм забавен... Но нямам огън! – Пауза. Велева чака. Петров се почесва. – Той е възрастен. – Пауза. – Семпличък. – Многозначителна пауза, в която виждаме страшно учуденото и очаквателно лице на Велева. – Но пък има огън.

Пауза.

Най-последно:

– Пак не разбрах.

Петров се приближава до Велева, застава до гърба ѝ, така както е седнала.

– Тук сме двама мъже. – Пауза. – Само двама сме. – Пауза. – А вие при всички положения сте жена.

Пауза.

Велева се извърща към него и го гледа отдолу нагоре:

– Е?

– Един ще трябва да ви се хареса.

– Аз съм омъжена жена, и ако ме уважавате веднага трябва да прекъснете тази тема! – казва строго Велева, изправя се и отива встрани.

– Да, но тази тема няма да ни даде покой.

Велева е категорична:

– Аз съм влюбена.

– Говорите глупости.

– Какво, не ми ли вярвате?

– Вярвам ви.

– Нямате си представа колко сме влюбени. Женени сме от пет години, но продължаваме да се обичаме.

– Представете си, че останем тук до края на живота си.

– Ще бъде ужасно!

Петров се навежда над кладичката.

– Затова се мъча да добия огън.

Велева е много възмутена:

– Този дебелак!...

– Аз нямам огън.

– Вижте какво, не разбирам какво ми мелите, но ако продължавате да свеждате всичко само до огъня, ще ви открадна една главня и ще кажем, че... след... триене.

– Ааа, не така, мадам, само не така, аз играя честно.

Пауза.

– Казахте, че някъде имало вирче.

– На сто метра, при папагалите.

– Може ли?

Велева протяга ръка.

Петров измъква гребенчето си и ѝ го подава. Велева тръгва към вирчето.

Петров се навежда над кладичката и започва да трие двете съчки.

•

Велева върви през храстите, приближава се до потока.

Стряска се и извиква леко.

Някакъв човек се навежда и вдига голям бял камък. Халачев съглежда Велева, извиква силно и пуца камъка, но се съвзема, вдига си находката и тръгва. Когато минава край Велева, казва:

– Според вас, на този остров има ли човекоядци? Според мен на такива острови има човекоядци.

Разминават се.

•

Петров трие съчките си.

Пристига Халачев с камъка. Поставя го на земята, сяда върху него, наблюдава дейността на младия човек.

– Комшу, как си? – пита най-после той.

– Добре съм, комшу.

– Как е фазата?

– Още не я виждам.

– Виж я, виж я, защото след първата фаза следва втора фаза, пък си още на нулевата фаза.

– Отначало човечеството не познаваше и колелото.

– Остави го ти човечеството. Откакто те знам, говориш само за човечеството. – След пауза, казва заинтригувано. – Какво си гугукате с малката?

– Казваме си неща, каквито могат да си кажат само хора с изявена чувствителност.

– Много е тънка бе, кльощава. Аз съм за по-изявените.

– Ще напълнее, не се тревожете. Който яде сурова храна, пълнее.

Но вниманието на Халачев е концентрирано върху дъските и капациите. Взима най-големия капак в ръце, върти го и го оглежда любовно.

– Ценен материал, но не мога да влизам в морето и си нямам.

– Като не можете, ще си траете.

– Колиба трябва, къща... Трябва да се спи под покрив. А няма и гвоздеи. Но ще потърся начин, дървета много, ще ги вързвам. За покрив съм наумил от тия, палмовите листа... Загазихме, Петров, много сме вътре. Според теб, има ли още човекоядци?

Петров не отвръща, оставя съчките и взема капака от ръцете на Халачев.

– Според мен не трябва да има, това е срам за хората, но де да знаеш.
Петров е странно зает с капака. Изоставя го на земята, мери го с педи и вади ножчето си.

– Обикновено са по островите – говори си Халачев.

Петров забива върха на ножчето в меката плът на дъската.

– Какво, ще твориш ли?

– Това е календар, ще показва коя година и кой ден сме.

– Такова нещо няма да правя. Защо ми е?

– Ще си говорим като те хванат нервите. Не знаеш ли деня и годината, нещо започва да лази по гърба ти, не можеш да си намериш мястото, все за туй мислиш, питаш се какво става с теб, увисваш във времето. Не знаеш къде и кога живееш. Загубваш координатите. Тогава идва и зловещото.

– Кое?

– Добиваш чувството, че не съществува, че си се изпарил, нещо полазва изпод дермата ти, започва да подскачаш, поклащаш си главата, питаш се ти ли си, или не си ти. Пипаш се – не вярваш, че си ти. Задаваш си невероятни въпроси, тръгваш пет за четири, всичко ти става безразлично и влизаш в морето. Пипаш водата и викаш: памук. Тук памук, там памук, гъл-гъл – на дъното.

Петров млъкна и отново задълбава дъската.

След пауза, Халачев най-после проговаря:

– Петров, кой ден сме днес?

Петров започва да се смее силно на глас.

– Подиграваш се! – извиква Халачев, грабва камъка си и изчезва.

•

Велева се оглежда във вирчето и се сресва.

Петров се появява малко по-надолу по течението, потапя една от дъските си във водата и започва да я мие чрез силно търкане. Мие и я оглежда.

Велева се изправя, продължава да се сресва, наблюдава Петров. Петров я гледа.

– Ооо, виж ти, знаете ли, че сте хубавичка?

– Хубавичка?... Обикновено минавам за красива жена.

– Наистина сте хубава. Започвам да мисля, че бог ви праща при мен.

Нещо ѝ е направило впечатление:

– Смрачава се.

– Да.

– Какво ще правим?

– Ще спим.

– Къде?

– Тук нощите са топли като през деня.

– Няма ли да строим колиби?

– Не тази вечер.

– Две, нали?

– Една!

– Не!...

– Лично аз предпочитам да спя под небето.

– С какво ще покриете колибата ми?

– С палмови листа. Изобщо, започва романтиката.

– Ами ако завали?

– Ще ви почукам на вратата.

– Почукате ли, моментално излизам на дъжда.

– Халачев ще ви приюти.

– Моля ви, не ми говорете за него!... А! Защо се смрачи тъй бързо?

– По тези места е така. Докато усетиш и става нощ.

– Ей, много сте осведомен.

– Тези неща ги знаят и децата.

Мълчание. Тръгват към кладата си. Застават до нея, обръщат се към морето, вдигат глави към небето и се уверяват, че нощта наистина пада бързо.

– Знаете ли, че ме е страх? Струва ми се, че всеки момент... ще се случи нещо особено.

Врълхлита Халачев, нещо вика. Велева уплашено притичва към Петров.

– Какво става бе, Петров, какво му стана на слънцето? Какво е туй затъмнение? – крещи Халачев.

– Тъкмо обяснявам на Велева, че по тия места е така – нощта пада изведнъж.

– Какви са тия аномалии?...

Възмущаващият се Халачев си отива при огъня. Хвърля нови клони в него, разгаря го.

– Навсякъде аномалии! – Сяда на камъка и се намята с палтото. – Този свят няма да се оправи, ей!...

•

При студената клада на Петров.

Нощ.

– Изведнъж пада нощта и няма какво да се прави – казва Петров.

– Човек трябва да си ляга с кокошките. – Чака, иска да знае дали е загряла, но тя не реагира и той продължава. – в такива моменти съм склонен да завиждам на Халачев.

– Защо? – плахо пита Велева.

– Ще си стои край огъня на светло и ще си мисли, мисли... За апартамента, за вилата, за колата, за жената. Тя била пълничка и ще му запълни мислите.

– А вашата? – внезапно излита въпросът на Велева.

– Нямам жена. – Мълчи малко и добавя. – Нищо нямам.

– Да знаете колко е хубаво! – заявява искрено Велева. – Особено ако попаднете на мъж като моя. Добър, разумен...

– Не ми се е случвало, но трябва да спим. Утре ни чака работа.

– Къде ще спим?

– Направо на земята. Изберете си мястото.

– Амиии, тук. – Сочи мястото си. – А вие?

– На десет метра от вас. Тръгва и се отдалечава.

– Далече е – казва Велева.

Петров спира:

– Искате до вас?

– Не ме разбрахте... Страх ме е... да скъсим.

– Осем метра?

Велева размисля:

– Пет!

– Както обичате.

Приближава се решително към нея, така че Велева се стъписва и сякаш понечва да отстъпи назад, но все пак се заковава на място и чака. Петров се изтъпанчва до нея, поглежда я с едва забележима ирония, обръща ѝ гръб и започва да отмерва крачки.

•

Огънят на Халачев.

Халачев подрежда всяка своя вещ, старее се да постави всяко нещо в права линия. После поглежда към посоката на Петров и тръгва към морето. Разкопчава панталона си.

•

Лагерът на Петров.

Музиката напомня по нещо хавайската.

Велева и Петров лежат на пет метра един от друг. Докато Петров е легнал по гръб и наблюдава небето, Велева ни прави впечатление с неспокойствието си – върти се на всички страни, накрая се извърща към него, обляга се на лакът, наблюдава го. Най-после проговаря:

– Бързо ли заспivate?

– Обичам да наблюдавам звездите... Не ви ли е хладно?

– Всъщност, вие сте трогателен.

– Старая се, мъжът трябва да бъде деликатен.

– Ще ми построите колиба, а ще спите навън.

Петров се извърща към нея:

– Много ви моля да не си правите каквито и да било илюзии.

– Заговорихте като простак.

Велева се обръща на другата страна.

– Лека нощ! – казва Петров.

Дълга пауза, наситена с музика.

Велева, без да се обърне към партньора си:

– Още ли наблюдавате звездите?

– Търся Южния кръст... Много съм слушал за него... И съм чел... Сега, когато нещата се приближиха, искам да разбера дали илюзията се покрива с действителността.

– И вие не сте малък чешит.

– Много ви моля да спим.

– Лека нощ!

Велева не е особено доволна от завършека на разговора. Но Халачев вика, отдалече се чува гласът му, който раздира нощната тишина:

– Викторе!... Петров!... Вики!...

Петров и Велева скачат. Велева бърза да се присламчи към партньора си. И тя на свой ред вика нещо в уплахата си.

Врълхита Халачев. Говори уплашено, създава паника:

– Какво беше туй?...

– Кое бе, Халачев?

Халачев пищи:

– Какво става на този остров?

Петров го пита ядосано и високо:

– Какво се е случило?

Халачев обяснява задъхано:

– Отивам на плажа по малка нужда, с извинение, понеже има дами, стъпвам на пясъка и какво става, усещам че нещо ме повдига и ме понася към морето, повдига ме и ме носи!... Какво става бе, Петров, какво беше туй?

Петров отвръща в неговия тон:

– Костенурка, Халачев, морска!... Когато снасят яйцата си, костенурките се заравят в пясъка!...

– Боже – извиква уплашено Халачев – какво има да патим!

•

Някъде из острова. Рано сутринта.

Прегърнал четири кокосови ореха, Петров бърза към лагера. Лицето му е изпечено от слънцето, обрасло с брада – минали са десетина дни от потъването на кораба. Пред нас бърза доволен, намерил душевното си равновесие човек. Тъй като няма очертан път, той заобикаля, спуща се или се изкачва, съобразява се с релефа на терена. Някъде спира, трябва да избере начин да се придвижи, понякога се връща, другаде отново спира, но вече за да види нещо, което е приковало вниманието му.

– Халачев – казва по едно време той – Избихте зайците на острова!...

Халачев се стряска:

– Изкара ми акъла бе, Петров. Помислих те за човекоядец.

– По-голям от тебе не виждам насам – казва Петров, заобикаля познаника си и си продължава пътя.

Халачев гледа след него. Ръцете му са кървави, кръв има и по лицето му. Единият заек лежи цял, но другият е проснат на голям камък, полуодран. Халачев е също променен. Видимо, островният живот на открито се е отразил и на него: освен че е брадясал, но блясъкът на очите му е съвсем агресивен, алчен.

•

Петров пристига в лагера си.

Лагерът представлява жалка, макар и твърде екзотична картина, която включва в себе си примитивна колиба, наподобяваща нашенските, от ония, по бостаните, покрита с дебел пласт палмови листа.

На пет метра от колибата е леглото на Петров – само удобен дебел дюшек от палмови листа. На забити в земята пръти висят панталоните му, полото и якето, под тях са поставени обущата. Обикновено Петров върви по гашета.

На два от донесените тук камъни са облежани два капака от сандъци. Единият е превърнат вече в картина, а работата по другата творба явно изостава. Готовата картина представлява женска глава сред палмови листа, нещо средно между Гоген и Модилияни. Да се разберем още тук, не е важно дали Петров е добър художник, важно е, че у него гори жаждата да създава, да твори. Картините са а червено, което би трябвало да означава, че художникът е намерил някакъв червеникав сок, който сега-засега изпълнява функцията на боя. На един от камъните стърчи дървено трупче. Върху трупчето е забодено ножчето на Петров.

Наоколо се търкалят половинки от черупките на кокосови орехи.

И най-важното – готовата да пламне клада, с двете дежурни съчки, определени да създадат огъня.

Петров поставя орехите пред колибата, взима само единия, отива до пънчето, взима гвоздеи и камък, пробива на две места кората на ореха. Изпива съдържанието, до входа на колибата има трупче с правилно очертана кубическа форма и няколко половинки от черупки на кокосови орехи, заместващи по всяка вероятност чашите.

Петров взима две от черупките, отива до потока, напълва ги и ги поставя на трупчето.

Сега вече нашият познаник се обръща към картините си. Разглежда ги, вдига недовършената, потапя края на някаква мека дървесна коричка в половинка черупка и нанася още една-две шарки. Гледа ги, клати глава недоволен и зарязва работата.

Взема съчките и започва да търка. Но шумът който се получава, го кара да погледне към колибата, отново потърква, отново поглежда към колибата, ослушва се и оставя съчките на мястото им.

Взима трупчето, върху което е забито ножчето. Сега виждаме, че то не е обикновен къс дърво, а постепенно оформяща се фигура, че острието на ножчето си е свършило работата добре.

Петров заработва енергично.
От клоните на дърветата се обажда папагал. Петров вдига сърдитото си лице към него.

Но папагалът си знае своето:

– Петров, как е работата?

– Върви, другарю Халачев! – отвърща Петров и слага пръст пред устата си.

– Петров, как е работата? – отново пита папагалът.

Петров поглежда към колибата, а после към дървото:

– Тихо, ще събудиш кака си !

От колибата на четири крака излиза Велева, сънлива, намръщена. Изправя се, разкършва се:

– Тези папагали ме съсипват. Всяка сутрин едно и също.

– Добро утро!

Велева закрива част от косата си:

– Моли ви се не ме гледайте. Кой знае какво съм в главата.

Петров казва както си работи:

– Гребенчето е там,

Велева взима гребенчето и тръгва:

– Какво ще закусим?

– Оставил съм ви яйца от костенурки в кокосови орехи.

Велева тръгва през дърветата.

– Мадам, как сте? – питат хорово папагалите.

На мадам, обаче, не ѝ минават. Тя се навежда, взема нещо от земята и замята срещу птиците. Настъпва тишина.

Велева се озовава при вирчето, съблича се, нагазва в него и започва да се облива с шепи.

•

Петров, въоръжен с ножчето, се бори с трупчето.

Приближава се Велева, освежена, сресана, поставя гребенчето на мястото му.

– Сега, например, какво правите?

– Работя – отвърща Петров.

– С този пън?

– Имитирам изкуството на туземците.

– И това наричате работа?

– Ами, да.

– Не го ли наричате творчество?

– За другите творчество, за нас труд.

– И ще се занимавате все с това?

– Сутрин с това, а следобед ще получавам огън. В София се оплаквах, че нямам време за работа... В онази черупка съм ви донесъл яйца от костенурка.

– Искам заек.

– В неделя ще убия.

– И отново – суров.

– Според учените печеното причинява рак.

– Глупости! Защо слушате учените, най-загубените хора...

– Докато получим огън, ще ядем сурово месо.

– А линията ми?

– Ще ви понесем всякаква. Вие сте единствената на острова.

– Аааа, ма вие прекалявате! – гледа към продуктите. – Орехите пробити ли са?

– Ще си ги пробие. – Неловка пауза. Петров работи съсредоточено. – Пък ще пробие и за мен.

– А вие да си гледате кефа.

– Това не е кеф, а мъка!

– А пък аз мислех, че е ИЗКУСТВО – заяжда се Велева.

– Все едно – отвърща работейки Петров.

Велева го поглежда с гняв, но тръгва към орехите. Поема един, намира гвоздеа, след това камъка. Поставя върха на гвоздеи върху ореха и започва да удря с камъка. Пробива двете дупки и оставя внимателно ореха настрана. Взима черупката с яйцата. Изяжда едно яйце, още едно, отпива от водата, а после надига ореха, изпива го жадно.

– Ръцете ми капнаха, да ви кажа, и сутрин ме болят най-много.

– Ще свикнете.

– Още не сме получили дори дим.

– Първо да ви заякнат мускулите.

Велева тъкмо е взела „паничката“ с яйцата и тъкмо е поднесла трето яйце към устата си.

– Ако мислите, че мечтая за мускули, жестоко се лъжете.

Изгълтва яйцето. След него четвърто.

– Горе главата! Яжте костенурчени яйца и ще видите!

Велева пробива втори орех.

– Тенът ми поне добър ли е?

– На тен наддадохте, но защо ви е – няма на кого да се харесате.

Велева тъкмо е надигнала ореха да пие:

– Мъжът ми ме чака.

Пие.

– Ще има да чака.

Велева изпива течността на ореха, разклаща го до ухото си и яростно го запокитва напред:

– Не ми се живее на остров с маниаци! На всичко отгоре разделиха си го на две!

– Предложихме ви да го разделим на три.

Велева грабва третия орех:

– Боже мой, не разбирате ли, че няма да остана тук?

– А вие не разбрахте ли, че ще останете? – Извърща се от дървото към нея и почти вика: – И вие, и аз, и Халачев!

Велева удря ореха в земята:

– Вие сте луд! – крещи тя.

Петров се съгласява.

– Знам.

Но Велева се разплаква.

– Нямате право да говорите така на една беззащитна жена!... Всеки ден ми носи ново отчаяние... И никаква помощ от никъде.

Петров забива ножчето в дървото и го оставя така:

– Какво да правя като не ни спасиха? Чакахме, а не дойдоха. Халачев си пожертва ризата, не идват, гадовете. Имат си друга работа.

Велева хлипа в своята безпомощност, а Петров продължава:

– Имате колиба, бистра течаща вода, океански плаж, омари... Ако ви притрябва мъж – Халачев е там. Какво искате?

– Простак!

Понеже Велева отваря уста да каже още нещо, Петров вдига рязко ръка:

– Тихо!

Велева остава с отворена уста.

Тишина. Проехтят удари, наподобяващи коване или забиване на колища. Петров се ослушва напрегнато и заключава:

– Нова колиба!...

Велева е зла:

– Поне прави нещо, а вие? – досеща се. – Защо две?

– Може би се надява на нещо – предполага многозначително Петров.

– Не ви разбрах.

– Това, което не разбрахте, а си помислихте, е точно онова, което искахте да знаете.

– Ще ви обидя отново!

Петров се приближава до нея и полага ръка на рамото ѝ:

– Успокойте се и се научете да носите шегите. Нали трябва да поддържам настроението ви?

– Добре го поддържате. – Велева се е замислила. – Този дебелак наистина ли си въобразява?

– Казах ви да привиквате с шегите ми.

– И все пак, макар че е животно, човек може да му се възхити. Прави нещо, не е като вас. Вие си губите времето, той строи. А вчера го видях да сади. Прави лехи и сади нещо.

– Намерил е див чесън, хавайски.

– А така, сега остава да ни завони и на чесън.

Чуваме силни, тревожни викове. Въпреки това, Петров и Велева се стараят да останат неподвижни, но Халачев притичва и е категоричен:

– Кораб!... Там има кораб!...

И хуква към брега. След него се затичва Велева. Петров запазва хладнокръвие, поглежда картината си, тръгва да види какво ще се случи. Крачките му са равномерни.

Халачев и Велева крещат, гласовете им ще пробият синевата на небето. Подскачат, викат, ръкомахат.

Петров се вглежда в далечината. Там наистина минава кораб. Едно плаващо петънце.

Халачев е побеснал от викане, очите му са изхвъркнали. Най-последно се досеща, изтичва до „знамето“, откъртва го от поставката му, развява го,

Двамата викат, веят знамето и се движат по брега, обикалят с движението на кораба. Халачев пада във водата, но и паднал вдига знамето и тъй като не може, Велева се притичва героично, взема знамето от ръцете му и го развява високо, като продължава да крещи. Халачев се измъква от водата, хвърля се панически напред, отново взема знамето и се раздира от викане.

Корабното петънце, обаче, както се е появило, така си и отива. Изчезва, „стопява“ се.

Петров присяда, продължава да наблюдава с интерес двамата.

Халачев е просто изумен, обръща се към Петров и пита с очи какво може да означава това, защо. Извиква, навежда се над пясъка и яростно забива няколко пъти главата си в него.

Велева кърши ръце.

•

Лагерът на Халачев.

Преди всичко е огънят, огромен, а край него е струпана висока камара дърва в запас. Колибата е огромна, богата, до нея се строи втора, още по-голяма. Засега виждаме само скелета ѝ. Край огъня има удобни, все подобрени камъни – за седане или да се поставят вещи.

Халачев е по долни гащи, изцежда мокрите си дрехи. Всяка дреха той простира на пръти. На четири от забитите в земята пръти съхнат заешки кожи.

Като си свършва работата с простирането, Халачев се отправя към новия строеж. С удобен за хващане камък дозабива някакво колче. След това се отправя към струпани на купчина лиани. Издърпва една лиана, опъва я, опитва здравината ѝ. Понася я към строежа.

Тук избира една върлина и се заема да я прикрепя към покрива. Умело я овързва с лианата. Но сякаш му хрумва нещо.

Оставя работата си и тръгва към съседа си.

Спира се, поглежда знамето. Поклаща тъжно глава.

•

Лагерът на Петров.

– Здравей, комшу! – поздравява вяло той. – Здравейте, другарко Велева!

Велева лежи пред колибата. Личи си, че не е в блестящо настроение след изчезването на кораба.

Петров трие съчките, до него стърчи студената кладичка.

– Здравейте, Халачев! – отвърща бодро на поздрава Петров.

– Петров, знаеш ли как се мъча? Вместо да кова – връзвам. А тия капаци са пълни с пирони.

– Влез в морето, вземи си капаци, изкарай си пирони, на мен пироните ми трябва.

– Добре бе, Петров, добре... Стоя настрана, понеже воня на чесън. Две лехи напълних и се хвана. Като питомен стана... Значи, не даваш.

– Не давам.

– Петров, не се сърди, ама все ми се чини, че този остров не си го разделихме както трябва. И горната част на реката твоя, и гората твоя и камъните твои.

– Другарю Халачев, да се разберем: взех повече гора, защото взех повече камъни,

– Да де, ама камъните ти вършат работа, от тях правиш хора, животни. А аз? Нищо. И после, това, дето държиш горното течение на реката!...

– Моля?

– Решиш ли да ме гътнеш, ще ръснеш малко отрова и край.

– Тук сте прав. Винаги ще бъдете зависим.

– Обаче ще преварявам водата... Та, викаш, гвоздеите ти трябва?

– Много.

Поглежда към Велева:

– Мадам, как върви фазата?

– То си е наша работа.

– Ааа, вече стана НАША РАБОТА. Добре, добре. Както си работя там, все дигам глава да видя дим, да видя фазата, и си викам – няма дим, няма я фазата.

– Въпросът за огъня си е лично наш и няма защо да ни дразните.

– Многоооо се дразня – казва спокойно Петров, както си работи.

– Аз се дразня обаче! – повишава глас Велева. – Този тук ме дразни!

– Петров – гледа да се измъкне от положението Халачев – викаш, няма пирони.

– Има, но ми трябва.

– Тогава довиждане. Не съм дошъл да всявам раздори.

Тръгва си, а папагалите, се разкрещават:

– Довиждане, другарю Халачев!

Халачев спира ядосано и извиква:

– Да си възпитате папагалите!

Петров и Велева се смеят от сърце.

Петров прекъсва смеха си. Гледа как Велева се смее. Велева усеща, че я наблюдават.

На свой ред прекъсва смеха си:

– Защо ме гледате?

– Засмяхте се добре.

Велева е учудена:

– Какво ви прихвана?

– Бяхте красива – отсича Петров и тъй като вижда нещо, се изправя

Тръгва към морето:

– Малко са хората, които умеят да се смеят.

Унесена от хубавите думи, Велева сяда на мястото му, взима съчките и започва да трие.

•

След приболя Петров се бори с една греда, бута я към сушата, гредата излиза бавно, трудно.

Велева трие съчките. Чува гласът на Петров, който я вика. Тя се изправя.

•

Петров е седнал на гредата, която е вече на пясъка. Отдъхва си. Приближава се Велева. Навежда се и хваща единия край на гредата. Петров се залавя за другия. Понасят ценната вещ към лагера. Вървят известно време, и тъй като Велева се привежда от умора, поставят гредата отново на пясъка.

Пристига Халачев. Мери със стъпки дължината на гредата, а после с педя ширината и височината. Почуква я и си отива,

– Красиво ли се смея? – иска да знае Велева. Петров е леко учуден, но се съвзема.

– Бяхте чудесна, налучкахте гамата.

Велева хваща косата си:

– Боже, кой знае какво чудовище съм в главата.

– И отново...

– ...развалих всичко, нали? – Сваля ръце от косата си.

– Но ще ви оправя.

– Вие ли! Какъв сте, че ще ме оправяте?

– Ще ви пипна тук-там, ще коригирам туй-онуй...

– Навсякъде съм минавала за културна жена! – отсича Велева.

Разбрал, че ще последва скарване, Петров се изправя и хваща края на гредата.

•

Гредата пристига в лагера на Петров. Велева пуца своя край и се изляга уморено до колибата. Петров се чувства нещо виновен, гледа я смутено:

– Да наловя ли раци?

– И после сурови, нали? – Изпъва се по гръб. – Халачев туй, Халачев онуй, но си яде печено!

– Стига! – виква Петров. И после малко по-леко: – Не ми го натяквайте! – И още по-леко: – Знам, че нямаме огън. И мен ме мъчи това. Но какво да правя. Огънят ще ми даде възможност да работя с обгаряне на дървото. – Велева е просто изумена, надига се на лакът. – Смятам, че ще успеем и то – скоро. Ако не успеем, през сезона на дъждовете ще ни дойде на помощ някоя гръмотевица. Всичко съм предвидил. Само трайте!

Велева е изумена, скача на крака, изкрещява едно „Животно!“ и хуква с плач нанякъде.

Петров стои известно време спокойно, ала изглежда, че у него се обажда някаква струна, някаква психологическа пружина го задвижва и изведнъж хуква след Велева.

•

Петров тича през острова и вика.

•

Велева тича без да се озърта.

•

Петров пресича местност от храсталаци. Вика.

•

Велева излиза при скалисто кътче, сред храсти. Тук всеки камък е особен, всичко е съжителство на причудливи скални форми.

На това място Велева задъхано спира и се оглежда, после оглежда камъните.

Чуват се призивите на Петров.

Велева мълчи, но причудливостта на камъните поражда у нея страх, озърта се повторно, извърща се рязко назад, сякаш някой може да я нападне внезапно. За по-сигурно, избира една гладка скала и се обляга.

И когато Петров извиква отново, Велева му отвърща плахо, издава присъствието си.

Петров просто нахлува.

Спира. Оглежда скалите.

Вижда я.

И вместо да каже нещо нежно или подобно на нежност, продумва с възхищение:

– Тук ще бъде ателието ми!...

– Вие сте нахал! – извиква Велева. – Това сте вие!

Петров се извърща към нея и пита спокойно:

– Защо?

– Ядем като скотове все сурови продукти, а вие чакате огън ДА РИСУВАТЕ!... Виж го ти! За какво му бил огъня на него!...

Петров е готов на примирие:

– Разбирам ви, имате право да ме наречете всякак.

– Вие сте егоист! – крещи Велева.

– Моля ви, да успокоим играта.

Велева хлипа;

– Гаден егоист. Отдавна исках да ви го кажа.

Хлипа. Петров се приближава до нея. Докато тя плаче и тресе рамене, той допира пръсти до лицето ѝ, после погалва косата ѝ. И така, чак докато Велева горе-долу се успокоява:

– Ако бяхте човек, ако не бяхте такова животно, досега да сме имали не огън, ами не знам какво.

Петров е заинтригуван:

– Как?

– С добро отношение, как! Халачев може да е всякакъв, но и той е човек, и тоя душа носи. За колко ще го подхванем на тънката струна: малко извинение, някой гвоздей, туй-онуй... Но не сте човек.

– Оооо, малката! – Петров сдържа гнева си.

– Не съм малката! – вика Велева.

– Не така, маце!

– Не съм маце!

– Която и да сте, трябва знаете: компромиси – никога!... Разбрахте ли? Ако искате да живеем на този остров като съседи, вече никога подобни предложения! – И се ядосва още повече. – Вие разбрахте ли, че ми пречите да работя?... Ето, тук е пълно с камъни, а вие ми пречите!...

Тръгва като хипнотизиран към един чудесен стърчащ камък. Прегръща го, погалва го, навежда се, взима от земята малък камък и започва да удря с него, използва го като чук.

– Боже мой, това е готова фигура. Само малко, още мъничко и готово!

Отново изумена, Велева тръгва по обратния път към лагера.

Петров не я забелязва.

Тя върви, а зад нея ехтят ударите на камък върху камък.

•

Лагерът на Петров.

Пристигащата Велева вижда, че Халачев изчезва по посока на собствената си територия. Че изчезва, изчезва, но отнася един от капациите.

– Какво правите?

Халачев побягва.

Велева хуква след него.

•

Лагерът на Халачев.

Халачев задъхано се е спрял до огнището си. Притиска капака към гърдите си.

Връхлита ядосаната Велева;

– Дайте го!

Халачев притиска още по-здраво капака към себе си. Велева хваща капака от другата страна и започва да дърпа. Дърпа, но не пропуска да огледа обстановката. Тук е наистина приятно. Има два огъня. Единият е буен, там гори пламъка, а другият е огънят под огнището. Засега огнището представлява два камъка и върху тях плоча. Но върху плочата цвърчат и разнасят благоухание два омара.

Велева тегли капака, но гледа омарите и преглъща.

– Само два ще измъкна и ще ти го върна! – моли се Халачев. Велева обаче държи здраво, не пуска.

Халачев се предава, пуска своя край.

Велева понася капака. Обръща се да види още веднъж омарите. Халачев долавя погледа ѝ и бърза да се възползува.

– Ще ти ги дам за два пирона.

Велева отмъква капака към територията на Петров. Халачев ядосано прикляква, удря няколко пъти глава в тревата и крещи. Изглежда, че това е негов начин за изразяване на яд.

•

Лагерът на Петров.

Велева трие съчките, мъчи се.

•

Велева търка усилено съчките в припадащия мрак.

Зад гърба ѝ се появява Петров. Пристъпва внимателно, крие нещо зад гърба си. Приближава се и поставя хавайско венче върху косата на Велева.

– Върнах се преди да е паднала нощта, може би се страхувате.

Велева опипва нежно венчето:

– Понякога сте трогателен.

– Днес свърших добра работа и настроението ми е отлично. Открих дърво с цветни сокове. Опитах на камък. Получи се нещо като фриз от български жени, които играят хоро. Български моми – под хавайско небе. След години изкуствоведите ще се чудят.

В това време обаче Велева е разширила от учудване очи:

– Това пък какво е?

– Луната.

– Толкова голяма?

– Защото излиза от океана. Морето снася по-малки луни.

Велева, без да се обръща, с нежност:

– Защо не се изразявате като хората?

Петров, във ухото ѝ, като допира устни от време-навреме до него:

– Тези луни са вкусни, под тяхната светлина целувките стават искрени, отнасят далеч, и почти винаги зазвучава онази хавайска песен, как беше... – Започва да цитира: „Когато луната изплува, върховете на Наани Лоа посиняват и ти се струва, че горе се целуват хора“... Не забравете, че наблизо е Хавай.

– Това ухажване ли е? – пита затрогнатата вече Велева.

– Поезия! – отвръща Петров. – Ще ви ухажвам, когато му дойде времето. Защо да бързам? И без туй сте ми вързана в кърпа.

– Никой не ме е обиждал като вас – казва огорчена Велева, а после добавя злобничко:

– Както виждате, дните летят, ще минат може би години, но няма да се предам, ще мисля само за съпруга си!...

– Ами, мислете си!

– Само за него!

– А!

Двамата скачат на крака. Зад храсталака към лагера на Халачев се вият пламъци, издига се дим, летят искри. Петров и Велева хукват като луди.

Приближават се до огромния огън. Гората гори с пукане. Пред огъня стои Халачев и се любува. Петров го хваща и го разтърсва:

– Какво става?

Халачев го поглежда обидено.

– Халачев, какво си сторил? – вика Петров.

– Жертвам малко гора! – вика на свой ред Халачев, тъй като трябва да се преодолява съскането на огъня.

– Защо? – вика Петров.

– За обработваема площ! – вика силно Халачев

•

Лагерът на Халачев.

Кой знае защо – четири колиби. Огънят гори на преден план. Той е защитен от хубаво иззидано огнище, дърветата вече не са клони, а равни по дължина, премерени според огнището. Наредени са внимателно и са винаги под ръка. Наоколо са струпани подобрани или издълбани за целта камъни, годни да изпълняват най-различни роли – на тигани, на тенджери. Много пънове има, те също обогатяват обстановката и са функционално свързани с домакинството. Заешките кожи, които съхнат, нямат брой. В момента на висок триножник, направен от върлини, виси полуодран заек. Халачев се е запретнал и работи по него. Помага си с изострен камък. Няколко такива камъни са подредени по големина върху пън. Брадата на Халачев е доста голяма. Това означава, че от корабокрушението са минали няколко месеца. Халачев оставя дрането и се надвесва над огнището. Там ври някаква особена смес: Халачев я забърква, повдига нагоре дървената лъжица – виждаме, че от нея се стича някакъв клей. Лицето на Халачев е доволно. Той оставя лъжицата, взима две заешки кожи и ги

нарежда на земята. След това намазва края на едната кожа с горещото лепило, поставя края на другата кожа и ги притиска с камък.

Отново се залавя с дрането.

Внезапно чува шум. Остава „ножа“ и грабва добре обработен прът, на който е пристегнат остър камък. Застава зад една от колибите.

Появява се Велева. Озърта се.

Халачев оставя оръжието:

– Велева, какво те води насам?

– Добър ден.

Велева оглежда имението с интерес.

– Как си, какво правиш?

– Добре съм, другарю Халачев! Защо ви са четири?

Сочи колибите.

– Малко ме стресна, ще знаеш... – Соци й пън да седне. – Помислих, че си човекоядец.

Сам сяда на камък.

Велева сяда на пъна.

– Кажете сега, какво те води насам?

Велева чувства известно неудобство.

– Как да ви кажа...

– Кажете де, какво толкоз.

– Не знам как да почна. И как ще го изтълкувате, понеже... – оглежда обстановката.

– Какво, харесва ли ти?

– Днес реших да ви се обадя.

– Говори направо, ма, Пепо, какво го усукваш!

– Исках да ви донеса един рак... да ми го...

– Може! .

– Но все пак...

– Донеси го!

Велева става и изчезва...

Подсвирквайки си неопределена мелодия, Халачев отново се залавя със заека.

Велева се връща. Носи огромен омар.

Халачев взима рака от ръката ѝ, отива при огнището, поставя върху зеещото пространство каменна плоча и мята рака върху плочата. Обръща се към Велева.

– Седни бе, човек!

Велева сяда на пъна.

– Оня знае ли, че си тук? – пита съзаклятнически Халачев.

– Не – отвръща спокойно Велева. – Той си гледа камъните и картините.

– Къде ма, къде ги гледа?

– В ателието. На другия край на острова.

– Ателие... Аха... Чувствувай се като у дома си.

Халачев продължава дрането.

Велева гледа с безкрайно любопитство.

– Защо белите заека?

– Не го беля – смее се Халачев – ами го дера. Белят се картофи, а зайците се дерат.

Имаш късмет. Ще излапаш една плешка, нали?

– Умирам за нещо печено.

Халачев захвърля кожата на една върлина, връща се при заека и започва да го разрязва на парчета.

– Оня варварин ги яде сурови, нали?

– Така си ги ядем – съгласява се Велева.

– Той е луд, ще знаеш. – Вдига една коруба от костенурка. Видяме, че в нея има вода. Отнася корубата върху най-големия гладък камък, изглежда, служещ за маса. Излива

водата върху масата, измива повърхността на камъка-маса, изцежда водата с длани. Започва да подрежда парчетата месо върху измитата повърхност. – Докъде стигнахте с огъня?

– Още сме там.

– А така! – Поставя нова плоча върху огнището, пъха нови дърва под плочата, изважда лепилото от огнището. – На нулева фаза, казваш. Добре, добре.

Намазва с лепило част от трета кожа и я залепва за другите две, след което затиска залепеното с втори камък за тежест.

– Той е луд, ще знаеш... На нулева фаза... А какво току рисува, дялка камъни. По цели дни, ма!...

– Чувствал необходимост.

– Да му умра на необходимостта!... Ти как си?

– В смисъл?

– Как живееш?

– Търкам дървета и чакам пламък.

– Брей, майка му стара! Луд човек!...

Внезапно изтичва нанякъде, но ние го проследяваме. Отиваме с него зад колибите. Халачев се навежда и отскубва няколко стръка. Подсвирквайки си доволно, връща се при огъня.

– Чесън! – изненадва се Велева.

Халачев показва стръковете и се усмихва доволно:

– Хавайски!... Но го докарва абсолютно на нашенския. Станаха ми пет лехи.

– Невъзможно!

Халачев хваща Велева за ръка и я повежда победоносно по същия маршрут. Озовават се зад колибите. Сочи ѝ с ръка. Пред погледа на жената се простира цяла зеленчукова градина. Велева е слисана. А оживеният Халачев я завежда на някакви лехички, които са току що поляти. Над тях се подават стръкчетата.

– Представяш ли си, ако се хване и това? – Велева се навежда, не може да познае насаждението. – Тогава съм бомба! – Велева се навежда още, а после отдолу поглежда към Халачев въпросително. – Касис! – Халачев се хили. – Само да стане!... Касис, ма!...

Отново са при огъня.

– Четири колиби! – Чуди се Велева. – Защо ви са толкоз?

Докато прави туй-онуй около огъня, /печенето на заека/ като набучва месото на огромни шишове и така нататък, Хесапов разказва замечтано:

– Да се намират, Велева. Нека ги има... Обичам имота. Тук материалът е без пари... Какво ми струва да ги наредя десетина, все южно и източно изложение... Всичко туй, както го виждаш, ще завие натам, ще го организирам с веранда... Бомба!... Обичам недвижимото имущество. И движимото обичам, но недвижимото повече... Колиби, колиби – една от друга по-хубави. Все южно и източно изложение!... А той, нека рисува, да дращи там, да дялка камъните, пък после да си ги трие на главата.

•

Мястото с камъните, което те наричат ателие.

Потънал в пот, Петров тътри някакъв камък. Чудим се за какво му трябва и после разбираме. Той домква камъка в подножието на гладка, висока скала. Стъпя върху камъка и се покачва по-нагоре. Сега виждаме долната част на неговия фриз от моми, нарисуван с крещящи, остри тонове. Петров рисува с клечки, с влакна, с пръста. Някъде нанася боите с длани, лицето му, гърдите, са изцапани с бои.

Петров е също така доста брадясал, гол, по гашета.

•

Лагерът на Халачев.

Халачев и Велева са настръхнали, оживени, устремени напред.

Халачев измъква шиша от огъня. Месото цвърчи. Понася го към камъка, докато Велева го покрива с палмови листа.

Халачев поставя шиша върху листата и издърпва с листо гореща заешка плешка.

– Хубава плешка съм ти избрал, лява, до сърцето.

Халачев се смее силно, волно.

Велева наgrabва месото и опарва пръстите си. Пуща месото върху листата и духа в ръцете си.

Смехът на Халачев кънти.

Велева облизва пръсти.

– Да ти е сладко! – продължава да се смее Халачев.

Въпреки всичко, прегладнялата дама налита повторно, наgrabва месото, чувства опарвания, но продължава, яде.

Няма по-доволен и весел човек от Халачев в момента.

– Добре ли е? – пита най-после той.

– Огънят е... благословено... не... нещо! – отвръща със заекване ядщата дама.

– Огънят е като колата – мляска на свой ред Халачев.

– Какво? – чуди се Велева.

– Почти същото удоволствие! – Сега и Халачев показва здравината на зъбите и апетита си. – Яж, набивай!

Велева наистина набива, но и поддържа разговора:

– Вашата каква е?

– Аз съм пежовист! – набива Халачев.

– Ние сме мерчовисти – набива Велева.

– Вилата ви на колко квадрата е? – набива Халачев.

– Сто! – набива Велева.

– Сто и шейсет! – ликува Халачев. – Касис!... Много касис!... Много ковано желязо!...

Много фаянс! Навсякъде фаянс!... Мазе-барче за моабети! С буренца!... А Петров – нищо! Нищо си нямал. Слушай, този Петров е будала!

– Не го обиждайте.

– Нищо нямал, ма! Някакво таванче там...

– Е, малко е особен.

– Той е луд... Яж, набивай!... Оня ще те умори от глад.

Вижда, че кокалът на плешката е вече гол, посяга и ѝ предлага втората плешка.

Велева взима, но колкото и да е гладна, вниманието ѝ е привлечено от някакви бели плочкообразни камъни.

– Какво е това?

– Познай де!

Велева както яде се навежда, дори се приближава, но се отказва:

– Не мога.

– Погледай още.

Велева пипа единият от камъните.

– Не мога.

Халачев ликува:

– Фаянсови плочи, за тоалетната, с извинение, понеже се храним!

– Наистина! – възхищава се Велева. – Наподобяват!

– Умирам за фаянс, значи!... Да бъде културно... Интелигентно!... Където отидеш – фаянс!... Много фаянс!... да блести, да очарова окото и съзнанието!... Културно!

Както гризе и дъвче, Велева отвежда Халачев при една дупка в земята. Посочва я. Пита въпросително с очи и глава.

– Познай де! – победоносно пита Халачев.

Велева клати отрицателно глава.

– Хладилник!

– Какво? – едва не подскача Велева.

– Ще слеза в земята! Под земята. На хладно!... Ще туря продуктите там! – Нанася удар. – И там ще сложа фаянс!... Навсякъде фаянс!... Хапни си, набивай!... Оня няма да те нахрани?

– Моля ви се, не го наричайте ОНЯ!

– Ами! – Поглежда я внимателно, прави оценка, усмихва се: – Охоо, ква била работата.

– Моля?

– Нищо – усмихва се Халачев и изведнъж сменя гамата: – Той е луд!.. Къде си видяла жив човек по цели дни да трие съчки, месеци ги трие, да пламнат!... И драска по камъните! Дълбае ги, на хора ги прави. Оня ден се блъснах в един камък, поглеждам – човек... Бягам, но спирам, защото се сещам, че е камък... И няма кой да го спре, ма! Окепазва острова и няма кой му хване ръката! – Изведнъж тонът му става съзаклятнически! – Как е, а?

– Кое? – чуди се искрено Велева.

– Онуй.

– Кое онуй?

– Закача ли те?

– Как да ме...

– Налита ли, викам?

– Моля ви се, – загорява най-после Велева. – Аз съм омъжена жена.

Отначало Халачев е учуден, но след това лицето му се озарява от доволство;

– Така те искам!... да не мисли, че като сме, такава, на остров... – И добавя особено енергично: – Ти си морална жена! Българка!

Но Велева е готова да се обидя:

– Защо? За мен казват, че не приличам на българка.

Халачев я гледа с любопитство:

– Кой знае. – Може би се убеждава в нещо. – Права си, има нещо, такава... да, много си тънка.

– Разбира се, че съм тънка. Изобщо, конструкцията ми не е българска.

– Набивай чесън, набивай! Чесънът лекува!

Както яде чесън:

– Какво лекува?

– На чесъна нищо не може да му се опре. Употребявам го с тонове. Ям го като вол!...

– Майчице! – извиква уплашено Велева. – Ще ме познае!

– Какво ма, Велева?

– По миризмата. Ще познае, че съм идвала тук!

– И какво?

– Не искам!

– Тогава ще хапнеш малко джоджън.

– Откъде?

– Насадила съм една леха и от него.

•

Лагерът на Петров. Привечер.

Велева търка усърдно клечките, прекъсва, поглежда в телевизорчето.

•

Ателието.

Петров рисува фриза.

•

На брега.

Халачев е заинтригуван. Гледа жадно към прибоя как вълничките подмятат две хубави, заковани за летви дъски. Дъските не са далеч, струва му се, че ако се наведе, шансовете да ги измъкне са големи. Навежда се от скалата, протяга ръка. Още малко. Халачев пада в прибоя. И вика, разбира се.

•

Лагерът на Петров.

Велева чува виковете, трепва, ослушва се, вече чува ясно виковете.

– Викторе!... Вики!... Помощ!...

Велева се изправя и хуква към морето.

•

Брегът.

Между пяната подскача и потъва главата на Халачев

Сега Велева хуква към Ателието.

•

Ателието.

Както рисува, Петров чува отчаяните викове на Велева. Оставя работата си и се затичва.

•

Някъде из острова.

Петров тича напред, а Велева зад него.

•

Брегът.

Петров дотичва и какво да види: главата на Халачев се е стабилизирала над водата.

Петров скача от скалата. Хваща Халачев. Прави всичко, за да го спаси.

– Много тежиш! – крещи Петров и продължава да мъкне давещия се.

– Какво става? – вика от брега Велева.

– Много е тежък! – крещи отново Петров

Петров докосва дъното с краката си и се мъчи да изтегли Халачев.

– Помогнете, много е тежък!

Велева се притичва, нагазва във водата и на свой ред хваща нещо от Халачев.

Двамата постепенно измъкват собственика на Пежото: най-напред горната част на тялото и после... Но какво е това, боже мой? Боже мой, Халачев стиска здраво дъските!... Така си го и извличат.

Петров се навежда над него и започва да му прави изкуствено дишане.

•

Лагерът на Петров.

Притъмнява доста.

Велева търка усърдно клечките.

Влиза умореният Петров.

– Добър вечер.

– Съживихте ли го?

– Понесе дъските си. – Усмива се в отлично настроение. – Добър вечер, жрице на огъня!... И днес ли нямаме пламък?

– Уви.

Погалва много нежно ръката ѝ:

– Но вече без мускулна треска, нали?

– Ми, след тези тренировки...

Петров е искрено загрижен:

– Довърша ли големия фриз, ще се хвана здраво за огъня, но сега не мога, разберете. Това е по-силно от мен, напират, кара ме да рисувам.

– Разбирам ви – казва кротко и нежно Велева.

– Но и вие – Петров е леко трогнат, – когато сте мила, нямате равна на себе си. И колко усърдно помагате при спасяването. – Гледа загрижено труда ѝ. – Трудно нещо е добиването на огън. Днес се сетих, че по-голямата част от диваците практикуват този спорт като въртят в дланите си вретено, втикнато в друго дърво. От утре почваме така.

Гласът на Велева прозвучава кротко, но не без ирония:

– Ако е нужно, ще стана и дивачка.

Петров се оживява:

– Де да можехте!... Но истинска!

– Както заповядате.

– Така ви искам! – ликува Петров. – С чувство за хумор! – Навива се. – Радвайте ме! – Изведнъж се сепва и добавя миньорно: – И говорите необичайно кротко. – Но радостта му взема отново превес: – Виждам ви, съзирам ви на хоризонта!...

Вдига я на ръце. Гледа я с умиление, а след това я изправя до себе си, гали раменете ѝ. Хем играе, хем говори сериозно, на различни места по брега:

– Виждам ви до мен, изправена, двамата изрязани на хоризонта, целувам рамото ви, понасям ви на ръце, целият свят е наш!...

– Само островът! – побързва да каже Велева. – И то, половината.

Петров е леко попарен:

– Мама му стара, както би казал Халачев, как не го премълчахте!... Светът е бил винаги на влюбените, където и да се намират. – С лека студенина. – Това исках да ви кажа.

– Извинете.

Но Петров иска да разговарят още с оня хубав тон:

– Днес открих огромна гладка скала и започнах втория фриз... – щастието му е явно. – От няколко дни се чувствам най-щастливия човек на земята! Рисувам, моделирам, откривам бои!...

– Радвам се.

Разнеженият Петров я погалва. Приближава лицето си до нейното и говори вдъхновено:

– Харесвате ми, нещо е преодоляно!... А!...

Велева се отдръпва.

– Какво?

– Миришете ми.

– Моля?

– Дъхнете ми!

Приближава лицето си до нейното.

Велева дъха.

– Не навътре, навън!

– Беше навън.

– Навътре беше!...

Велева дъхва, Петров оттегля глава, преценява:

– Миришете ми на нещо особено, но не мога да преценя.

– Хапнах малко джоджън... въобразих си, че има витамини.

– Какво ще вечеряме?

– Раци!...

– Дайте ги! – Петров потрива ръце. – Деликатес! Ядем само деликатеси!...

•

Велева подрежда масата за вечеря, масата представлява един капак, поставен върху четири камъка.

– Рациите съдържат фосфор, много фосфор! – продължава Петров. – След време започваш да фосфорисцираш, в тъмнината светиш като факел!... – Гледа я как шета. – А за десерт?

– Кокосови ядки! – отвръща Велева, без да се обръща.

– Дайте и ядки! – вика Петров и продължава възторжено. – Омари, мляко, ядки! Милиардерите да завиждат! – Хваща огромен рак за щипките. – щипките са най-вкусното нещо на света! Коктейл от сокове! Храна за космонавти!... – Смуче щипките. – А вие?

– Нещо не съм добре – отвръща смутено Велева.

– Легнете си – казва увлечен от яденето Петров. – Ще се нахраня, ще позяпам звездите и ще дообмисля темата си. – Както яде, наблюдава как Велева се взира в телевизорчето. – Скалата, за която споменах, е висока, изострена, прилича на кула. Рисувам спираловидна върволица от човеци. Най-отдолу ще бъдат хората-маймуни, а най-отгоре – свободният, устремен към небето човек. Между тях – останалите нюанси, включително Халачев.

– Напразно се заяждате с този човек. – Вторачила се е в телевизорчето. – Вместо да построите втора колиба, културни условия за живот, хладил...

– Какво, какво?

– Човекът се нуждае от удобства.

– Добре ми е и така. Ако се нуждаете от нещо обаче, ще отделя време.

Велева зяпа в телевизорчето тялото на Тициановата мадама и казва:

– Говоря по принцип.

– Лека нощ.

Велева се отправя към колибата си. Петров я проследява с поглед:

– Да имате нужда от нещо?

– Напълнете две черупки с вода.

– Стоп!

Велева спира.

– Не се разделяме в блестящо настроение.

Велева мълчи. Тя е с гръб към него.

Петров се приближава. Хваща ръката ѝ. Велева се обръща изцяло към него.

– Какво сте намислили?

Притегля я към себе си, приближава лице към нейното, лицата им са почти допрени.

Но защо е тази неподвижност?

Изглежда, че Велева позагубва търпение:

– Е?

– Сега сме на един милиметър от целувката – казва Петров. – Остава ни да преодолеем САМО един милиметър.

Продължават да се гледат.

– Няма ли да кажете нещо? – пита Петров.

Велева го гледа в очите и мълчи.

– Каквото и да е – казва Петров.

Мълчание.

– Ще ви целуна, да знаете!...

Непоколебимо мълчание,

– Боже мой! – Петров пуца Велева и се оттегля настрана. – Лека нощ.

Велева ядосано влиза в колибата си.

Петров сяда на земята:

– Бяхме на ЕДИН МИЛИМЕТЪР от целувката. – Тишина, никой не му отвърща. – Оставаше да преодолеем САМО един милиметър.

Велева показва глава от колибата и изрича ядосано:

– Но не го преодоляхте!

Скрива се.

– Защото миришехте на джоджън! – заявява смело Петров, а после се навежда почти до входа на колибата, за да добави ехидно: – И на още нещо.

•

Брегът.

Халачев стои на вратата и беснее от яд: само на няколко метра в морето са се вкупчили най-разнообразни дървени капаци, дори един цял сандък. Полюляват се и не искат да знаят, че на сушата Халачев страда за тях, че понякога прикляка и удря главата си в скалата.

•

Лагерът на Петров.

Студената кладичка, до нея седнала по хавайски Велева, а пред нея нещо ново за нас: сухо пънче, в него издълбана дупка, а в дупката пъхната суха пръчка. Велева върти пръчката, като я стрива между дланите си.

Енергично се появява Халачев, но вижда новия елемент в битата на острова и спира настрана. Изобщо, той стои по-настрана от лагера на Петров, може би си има причини, може би се опасява, че ще се заангажира и ще трябва да дава огън. Учудването му е безкрайно. Прави две стъпки напред и спира. Върви настрана, без да се приближи, отново поглежда, спира.

– Ами туй кво е? – пита отдалеч.

Велева върти известно време и едва тогава му отвърща:

– Нов начин.

Халачев се удря по челото:

– Боже, луди хора!

Велева върти ли върти... И най-последно:

– Какво ви води насам?

– И аз ще полудея, Велева, ще полудея като нищо! Какви са тия дъски ма, какъв им е характера, що за поведение имат?

Велева спира да върти и го поглежда.

– Защо не излизат, ами стоят все там, все на едно място, що за отношение, знаиш!...

– И на мен ми е направило впечатление – започва да върти отново Велева и отново спира. – Петров каза, че обикновено е така.

– Ми аз ще стана перко, значи, да ги гледам такива, гиздави, а на практика, какво – нищо. Ще се пукна, да знаеш!...

Велева върти.

– На този остров няма кой да ме научи да плувам, Велева, това ми е трагедията. Дъските стоят там, аз на брега, а Петров мисли, че са негови.

– Ми те са му вързани в кърпа.

Халачев изревава и удря глава в земята.

•

Имението на Халачев.

Халачев шари ядосано между вещите си, подритва ги и се тюхка.

•

Ателието.

Петров рисува новия фриз. Скалата е доста удобна, наистина се извисява като кула, а хората пъплят нагоре по нея. В момента Петров доизкусурява лицето на Халачев.

Халачев се приближава тихичко отзад. Всъщност не се приближава, а се появява. Стои отдалеч зад гърба на художника и наблюдава. Взира се, прави крачка напред, спира и разширява очи, като вижда себе си.

Петров рисува съсредоточено:

– Другарю Халачев, какво ви води насам?

Халачев изръмжава.

– Аха – казва Петров.

Халачев тръгва решително напред, приближава се до художника, поглежда изображението си и немее.

Петров повдига виновно рамене: какво да правя.

Халачев гледа изображението си, гледа художника:

– Смятах те питам нещо, но няма те питам. – Тръгва, но се разколебава и спира. – Виж какво... Не... Тия дъски там... Не си човек, бе, не си човек да ме научиш!...

Ядосано си тръгва.

– Другарю Халачев – извиква след него Петров. Халачев спира. – Превъзходството ви се разклаща!

•

Някъде из острова.

Халачев върви, прибира се към имението си. Чува шум. Спира. Нещо шуми и поклаща храста.

Обзет от страх Халачев стои и чака човекоядеца. Храстът се залюлява силно, Халачев извиква силно.

Петров се ослушва.

Викът се повтаря.

Петров тръгва с четка в ръка, върви известно време и какво да види – Халачев трепери пред един храст.

С треперещ пръст Халачев посочва храста.

Храстът също трепери.

И какво – появява се едно магаре.

Магарето и Халачев се гледат. Най-после Халачев се извърща към Петров:

– Петров, аз казах ли ти на теб, че на острова има хора?

•

Край потока..

Велева е нагазила във вирчето и се къпе. Облива се, по лицето и е изразена радост.

Чува необикновен шум. В очите с ужас.

Ляга във водата. Гледа по посоката на шума.

Яхнал здраво магарето, появява се Халачев. С подвиквания и потупвания, а и с якички удари с пръчка по гърба на магарето, двамата изчезват без да забележат къпещата се.

•

Брегът на морето.

От гърба на магарето Халачев оглежда водната шир. В погледа му има лекота и живинка. Но като съглежда плаващите на няколко метра от скалите дъски, изражението на лицето му се помрачава.

– Виж ги, Марко, те са там! – Проронва сълза. – Сега поне имам на кого да говоря.

Тръгват към имението.

Влизат в него. Халачев ловко скача на земята. Погалва приятеля си. Поглежда към усуканите влакна, които са опънати на два забити на разстояние колове. Това са кажи-речи въжета. Халачев отделя едно от тях и връзва магарето за един от коловете.

Взема някакво дръвце в ръка и започва да чеше козината на своя приятел. Чеше продължително и внимателно. Козината на магарето е дълга, нестригана.

Халачев се отдалечава и наблюдава находката си, радва му се.

– Сега да имах един самар!... Аха!... Да опитаме, а?... Марко ли ти беше името?... Не, Марко, от днес нататък се казваш Вики, на името на великия художник и творец Петров.

Халачев поставя няколко заешки кожи върху гърба на Вики, оглежда ги, опипва ги, покачва им се и пада.

Както е паднал, хваща задника си и през свити от болка очи, казва:

– Еврика!...

Бързо влиза в една от колибите и излиза с една от спасителните ризи. Поставя ризата на гърба на магарето и се смее победоносно. Връзва я, но докато я връзва, се досеща нещо важно, взема ризата, издига я пред очите си и диша зачестено. След това бързо влиза в колибата и излиза с двете ризи. Размахва ги високо и извиква:

– Еврика!...

Мажорно настроение в музиката.

•

Брегът на морето.

Халачев притичва с ризите, бяга възторжено, спуща се към скалите, гол, по долни гащи.

Нахлузва една след друга ризите на гърба си, закопчава ги и страхливо се спуща от скалата в морето.

Непохватно плува към дъските.

Музика.

•

Ателието.

Петров се е излегнал по гръб, положил глава на скръстените си ръце. Легнал е така, че наблюдава своя фриз. Отмества поглед към първия фриз с българските моми. Наблюдава го, нещо му прави впечатление, става, натопява „четката“ в боята и поправя една от фигурите или променя фона.

Притичва Велева.

•

– Можете ли да ми обясните какво става?

– Къде?

– Вижте!

Велева сочи червеното петно на хоризонта.

Само един поглед е достатъчен за Петров да разбере,

– Бързо! – Хваща Велева за ръката. – Бързо! – Изтиква я напред, а сам се обръща към боите си. – Бягайте към колибата! – С ловки движения Петров скрива боите си в дупката на една скала и хуква след тичащата вече Велева.

•

Брегът на морето.

Изведнъж се е смрачило. Халачев, който привързва два капака към гърба на магарето, повдига глава и разбира, че ще се случи нещо необичайно...

Вятърът го лъхва изведнъж. Смрачава се съвсем. Халачев подкарва магарето, удря го по задника.

•

Лагерът на Петров.

Вече духа силно, прекапва, дърветата се превиват.

Петров и Велева дотичват, оглеждат се и се бутат в колибата.

•

Имението на Халачев.

Халачев разтоварва двата капака върху огромна купчина от капаки и дъски. Въпреки че духа силно и прекапва, той погалва доволно един от капаците си с надписи на латиница, а после потупва магарето по гърба.

Но тъй като поривът на вятъра едва не го събаря на земята, Халачев се сепва и тревожно поглежда огъня си.

В следващите моменти действа трескаво и съобразително. Грабва няколко главни от огъня и ги отнася в подземие си, което готви за хладилник. Върху главните нахвърля още дърва.

После връзва магарето и се шмугва в главната колиба.

Показва се на входа ѝ, а всичко наоколо се тресе от вятъра.

Халачев изтичва навън, отвързва магарето и си го прибира, вътре, до себе си.

•

Бурята бушува, вече вали силно.

•

Колибата на Петров се тресе.

Вътре едва се очертават фигурите и лицата на двамата, мълчат, слушат.

•

Колибата на Халачев. Човекът и магарето са един до друг. Човекът е разтревожен, магарето стои спокойно.

•

Тайфунът е в апогея си.

•

Колибата на Петров се разхвърчава светкавично, от нея не остава нищо.

Остават само Петров и Велева, които бързо лягат на земята. Над тях вятъра. Петров оглежда жената, дори я закриля, мъчи се да я покрие със спасителните ризи, но бурята отмъква и тях.

Двамата лежат безпомощно под дъжда.

•

Изведнъж става тихо и просветва. Блесва слънцето. Сред локвата Петров и Велева надигат глави. Изправят се. Около тях няма и следа от колиба или орехи. Белеят се само камъните.

•

Халачев и магарето стърчат мокри сред опустошението. И тук не е останало нищо. Нищичко, нито една колиба. Халачев стои сякаш мирно, дори не поглежда наоколо. Всичко е ясно. Дъските са разхвърляни наоколо. Погледът му оглежда всяка една от тях. После поглежда в краката си. Там има нещо дребно. Какво е?

Навежда се и вдига миниатюрното телевизорче. Оглежда се и бързо го мушва в джоба си.

•

Лагерът на Петров.

Петров изравя едната картина от тинята.

Велева оправя косата си. Петров, както вдига картината, ѝ подава гребенче.

Дланта на Петров минава по картината и зачиства тинята. Показва се свежестта на боите.

•

Ателието.

Петров дотичва и трескаво оглежда своя кът. Окъпаните скали и камъни блестят ярко на слънчевата светлина.

А фризовете просто ликуват.

Зад гърба на Петров се появява Велева.

Зад гърба на Велева се появява Халачев.

Петров извърща сияещо лице към тях и извиква:

– Велева, Халачев, вижте, не са ли чудесни!...

•

Потокът.

Минало е време.

Халачев е нагазил в едно вирче, навежда се, загребва вода с костенурчева коруба, а след това я излива в една вадичка. Водата потича по вадичката, изминава не особено къс път и се разлива в лехите на градината. Халачев е навил крачолите на окъсания си панталон от заешки кожи. Нагоре е гол. Външността му е олицетворение на самото мъжество: той е хала, устремен. Така и работи – като хала.

Усеща, че някой го наблюдава. Спира да загребва, повдига глава: на брега се е изправило магарето. Халачев се усмихва. Излива водата от корубата във вадата, плисва шепа в лицето си да се разхлади и присяда да си почине.

И така – Халачев е седнал на камък, а значително над него се е изправило магарето. Стопанинът гледа магарето си, магарето гледа стопанина си.

– Слушан бе, Вики, ти как разбра, че ми се говори?... Как предугади?... А? – Мълчах и те наблюдавах. – Кой си ти, какво търсиш на острова, откъде си се взел? Не ме интересува какво казва Петров. Петров лъже. Той заблуждава, че китоловците са оставили на острова двойка магарета, добре де, размножили са се, както казва Петров, но къде са другите? Няма ги другите. Петров лъже, подиграва се.

– Пропаднали са!

– Ооо, Петров, Здравей!

Петров е силно обгорял, силно брадясал, дънките му са окъсани. Сочи магарето:

– Вики, а?

– Ми, Викторе, ти ме рисуваш, а аз кръщавам магаретата си с твоето име.

Петров оставя корубата, която носи на земята и погалва магарето.

– С това животно отново се превърнах в империя, превъзходството ми се засили. Така ли е?

–Така е, другарю Халачев.

– Но не щеш да влезем там.

Петров разглежда магарето. Халачев продължава:

– Вътре има съкровище, не може да няма, щом е имало пирати, не може да няма злато. Имало е пирати, има папагали, значи, има и злато.

Петров се навежда, взима си корубата, едва сега виждаме че е пълна с костенурчени яйца и си хръгва.

– Ще вляза сам! – вика след него Халачев. Обръща се към магарето си.

– Вики, защо не си човек? Ако не беше магаре, щяхме да влезем, да грабнем златото.

•

Лагерът на Петров.

На мястото на отнесената от тайфуна колиба – сега се издигат две.

Отдалечени. Студената кладичка е възстановена. Нищо повече.

Петров се приближава внимателно към входа на едната колиба, навежда се към черупка от орех и я напълва с яйца. Другата част от яйцата изсипва във втора черупка, която взима в ръце, взима си и якето, тръгва.

•

Халачев язди през острова.

Седнал е върху самар от много заешки кожи. От двете страни на магарешкия гръб виси нещо, което наподобява дисаги. Тананика си.

– Моме, здравей!

– Здравейте, другарю Халачев!

Окичена с хавайско венче, Велева бере нещо от някакъв храст.

– Как е фазата?

– Не е ваша работа! – извиква след него раздразнената Велева.
Смехът на Халачев.
Велева помисля малко, взима черупката си и тръгва след Халачев.

•

Брегът на морето.

Петров вкарва в морето еднодръвка-лодка, от най-мизерен тип, издълбана грубо и несръчно. Сяда в еднодръвката и загребва с дълга дъска. От лодката се подава дълго смешно копие.

•

Пред входа на пещерата.

Халачев се мъчи да тикне магарето пред себе си в пещерата. Но магарето се опъва. Тогава Халачев тръгва пред животното и го повежда.

Първата крачка е направена. Халачев спира и се оглежда. Обръща се и назад, гледа през гърба на животното.

Отново тръгва към вътрешността.

Вън, притихнала сред храстите, Велева яде неизвестните за нас плодове от черупката и го наблюдава.

•

Петров е самата ловна страст.

Бързо се прицелва и нанася удар с върха на копието си. Измъква го. На върха се мята пронизана риба.

На брега е седнала Велева. Чертае си нещо по пясъка.

– Погледнете!

Велева чува гласа на Петров, повдига глава и вижда мятащата се риба на върха на копието.

•

Петров гребе към брега. Велева слиза при водата.

Петров долепя носа на лодката до пясъчната ивица, скача и започва да изтегля еднодръвката. Велева се заема да му помогне. Еднодръвката е изтеглена далеч сред пясъка, вече няма опасност да я отнесат вълните. Петров се навежда, измъква четири големи сребърни риби.

•

Същото място.

Петров изкормва рибите една по една, измива ги и ги подава на Велева. Тя ги полага върху постелка от палмови листа.

Петров гледа четвъртата риба в ръцете си, поглежда и трите върху листата.

Велева проследява погледа му и не може да се сдържи:

– Представям си я пържена.

Петров я поглежда многозначително, хвърля четвъртия екземпляр при другите, влиза във водата и започва да мие кървавете си ръце.

– Пак ли казах нещо неприятно? – пита плахо Велева.

Петров тръгва мълчаливо.

Велева е сконфузена, гледа след него, гледа рибите, наgrabва ги и поема по стъпките на своя ловец.

•

Лагерът на Петров.

Петров върти вретеното, от което трябва да се получи огъня.

Седнала прел колибата си, Велева нанизва мидички за своя трети гердан. Двата вече висят на врата ѝ. Нанизва и поглежда партньора си.

– Днес не рисувахте – казва плахо тя, като ниже охлювчетата.

Петров трие пръчката-вретено в дупката.

– Нито извайвахте – продължава плахо Велева.

Петров върти вретеното между дланите си.

Минава доста време, дълга пауза.

Най-после Петров преустановява работата:

– Днес е тежък ден. Мъчителен, днес разгледах всяка картина, всеки детайл, премислих всичко и разбрах страшната истина, че съм малък, незначителен. В своя оскъден микросвят досега се смятах за творец. Вятър! Нищо! Смешно пълзящо художниче! – дълга пауза, в която Велева го гледа трогната. – Освен това, изгубил съм и мярката за сравнение, няма го и телевизорчето, в него имаше шестима световни майстори!...

Мълчание.

Велева се изправя, тръгва към Петров, приближава се зад гърба му, прикляква, нежно го целува по врата, става, връща се, влиза в колибата си.

•

Петров спи дълбоко в своята колиба.

•

Велева е неспокойна, върти се в своята колиба, не може и не може да заспи.

Трепва. Надига се на лакти, вслушва се и трепва отново.

Бързо излиза навън. Звездна нощ. Устремява се към колибата на Петров.

Прикляква пред входа и шепти:

– Петров!... Петров, моля ви!

Петров скача и още сънен, без да се е ориентирал какво става, изпълзява от колибата си.

– Какво?... Какво има?

– Чувам човешки глас.

Двамата се ослушват.

Някой вика някъде, чува се съвсем слабо.

– Чудна работа! – чуди се Петров и отново се ослушва а гласа.

– Боже мой! – уплашва се Велева.

– И вие ли помислихте същото?

– Някой вика под нас!...

Двамата се съсредоточават. Петров полага ухо на земята, накрая Велева казва:

– Чух вашето име.

– Какво? – изумява се Петров.

Велева изпищява.

Петров я хваща и я разтърсва. Велева дълго не може да се успокои, но най-после успява да промълви:

– Днес Халачев влезе в пещерата.

•

Петров изтичва към имението на Халачев. Вика го по име. Притичва и Велева. Търсят стопанина навсякъде В бледите отблясъци на огъня не можем да разгледаме „богатата“ обстановка и „благополучието“ на „замъка“; ние също трескаво търсим.

Накрая Петров спира запъхтян до огъня, грабва една пламтяща главня и хуква. Велева без да му мисли много, грабва втора главня и притичва след него.

Не направил обаче и няколко крачки, Петров спира и се връща.

Бързо грабва „въжетата“ и отново се затичва.

•

Входът на пещерата.

Петров завързва края на въжето за кокосовата палма, двамата бързо влизат в пещерата, заедно с бледите светлинки.

•

Лабиринтът на пещерата.

Петров пристъпва бавно, следван от Велева. От време-навреме извикват името на Халачев.

Спират на кръстопът, осветяват стените му, чудят се накъде да тръгнат.

Тръгват.

•

Тук трябва да се наведат и да пропълзят.

Пропълзят и излизат в по-широко помещение.

Изправят се, споглеждат се, а после проследяват как главнята на Велева угасва. Велева инстинктивно се вкопчва за Петров и плъзва поглед по причудливите форми на лабиринта.

Петров взима угасналата главня от ръката ѝ и я поставя върху една от скалите. Велева хваща ръката му, стиска я и уплашено поглежда настрани.

На друго място в лабиринта двамата се появяват. Викат.

Петров неочаквано спира.

Велева уплашено се притиска към него.

Петров показва края на въжето.

Загубила вече нервите си, Велева извиква:

– Другарю Халачев!

Далечен глас:

– Оу!

Петров и Велева викат, та се късат.

Гласът-отговор се чува и се губи. Двамата направляват с подвиквания.

•

Най-после се появява Халачев, яхнал магарето.

– Сума време, значи, прекарах тук! – плаче той. – Нищо не се види, значи, умираш и не знаеш защо... Петров, какво виждам?

– Какво? – чуди се Петров.

– Откраднал си ми огъня.
– Засрамете се! – изкрещява Велева. – Спасяваме живота ви!
Петров прави, знак на Велева да млъкне и подава главнята на стопанина ѝ.
Халачев поема главнята си и казва:
– Извинявайте.

•

Яздейки, Халачев влиза в пределите на имението си. Слиза от магарето и го довежда при огъня. Нахвърля нови дърва в жаравата. Огънят се събужда, пламъците се вдигат високо, в нощта се очертават фасадите на новопостроените колиби.

Халачев се оглежда и натирва магарето в голямата колиба. Влиза вътре, затваря вратата, направена от капаци.

В бледата светлинка, проникваща над вратата, виждаме как Халачев смъква дисагите от гърба на животното. Веднага се разбира, че дисагите тежат.

Поставя ги на земята, намира парче от кожа, постила я, приглажда я внимателно с ръце, после наgrabва дисагите и изсипва първия джоб върху кожата.

Чуваме звън на монети и виждаме, че пред нас се изсипва купчина злато.

Ръката на Халачев погалва купчината, а после се заравя в монетите.

Ето и съдържанието на втория джоб – до монетите пораства купчина от скъпоценни камъни, огърлици, и златни украшения.

Халачев скача на крака, изтиква магарето навън, оглежда се, затваря вратата, навежда се над съкровището и заравя лице в скъпоценностите.

Край на втора част.

•

трета част

К О Н Ф Л И К Т И

Имението на Халачев.

Минало е още време, вече има нови промени, колибите са пет. Фасадите им се отличават доста от тези на старите, отнесени от тайфуна. Сега те са обогатени от дъски и капаци. Пред колибите виждаме грубо скована маса и пейки. На огъня се изпарява нещо в огромна коруба на костенурка.

От главната колиба излиза Халачев, облечен странно, с тъмния си костюм, бялата риза и вратовръзка.

Оправя вратовръзката си, приближава се до казана и започва да бърка с дървена лъжица.

•

Лагерът на Петров.

Велева върти пръчката между дланите си. Уморена е. Прекъсва, забърсва запотеното си чело и продължава да върти, но отново прекъсва и се оправя.

Отива зад колибата, отваря нещо наподобяващо сандък, разгъва вътре няколко палмови листа и измъква една риба. Оглежда я, помирихва я, захапва я. Дъвче с отвращение.

Сякаш ѝ хрумва нещо, осенява я някаква мисъл. Тръгва решително към имението на Халачев.

•

Имението на Халачев.

Появява се с плахи стъпки Велева, държи рибата зад гърба си. С учудване вижда официално облечения мъж, който бърка това, което ври в корубата.

– Другарю Халачев, добър ден.

Халачев е изненадан, но лицето му засиява:

– Ооо, моме, добре дошла, ма! Заповядай, седни!

Едва сега Велева вижда масата и пейките. Бързо се приближава до тях, погалва ги с ръка, любовва им се, а после вдига очи към стопанина:

– Вие сте бог!

Сяда на пейката и се обляга на масата.

– Еее, това е вече, не знам какво!...

– Като за гости, моме.

Халачев взима рибата от ръката ѝ, захвърля я надалеч и се обръща засмяно към слисаната гостенка:

– Какво направихте? – Гостенката поглежда по посоката на рибата.

– Хвърлихме рибката! – Халачев сияе. – Защо?

– Така де, защо? – пита гостенката,

– Защото ядем по-хубави неща!...

Велева, по пътя на логиката, отправя поглед към корубата на огъня. Халачев, когато го поглежда, смига.

– Да ви видя! – усмихва се Велева. – Обърнете се! Халачев се върти, показва облеклото си.

– Риза! – смее се Велева. – Вратовръзка... По какъв случай?

– Без случай, моме! От уважение към себе си. Викам си: и тъй и тъй я имам – хваща вратовръзката си – защо да не си я понося? Да не сме грозни!...

Просторът гърми от смеха му.

И изведнъж, някак тайнствено:

– Вече имам повод да се уважавам повече.

Велева не проумява:

– Нищо не разбирам.

– Пък и не трябва, но ще се разчуе, не може да не се разчуе. – Още по-тайнствено: – Трябва да се спасяваме, моме! – Шепти. – Да бягаме!

– Откъде? – продължава да се чуди Велева.

– От острова! – извиква внезапно Халачев и сякаш се отприщва: Далече! В цивилизацията! Искам сред хората, а не тука! Не изтрайвам вече! Ще полудея!

– Какво стана, защо ще полудявате?

– Защото е за полудяване, ма! Защото не се трае, там мога да бъда всичко, а тук съм едно нищо!

– Моля ви се, имате огън, пет колиби, зеленчукова градина, магаре!

Халачев маха с ръка:

– Не ти е ясно... – И отново извиква. – Трябва да бягаме!

Придърпва се съзаклятнически към Велева:

– Слушай, тази негова лодка може ли ме откара до цивилизацията?

– Зависи колко тежите.

– Много тежа! Много! Аз тежа много! Тежък съм!

Замисля се. Настъпва мълчание. Огънят дими, петте колиби гледат спокойно.

– Много съм тежък, Велева!

Отново мълчание. Велева напразно се опитва да проумее.

– Вече съм тежък.

Стои неподвижен и сякаш тъжен.

Влиза магарето. Приближава се до него, застава, поглежда го, Халачев вдига мълчаливо ръка, погалва челото на животното, навежда се и го целува.

– Само той разбира душевното ми състояние... На този остров никой не ме разбира, никой не схваща трагедията ми!...

Пауза.

Велева е решила, че трябва да наруши паузата:

– На какво мирише тук?

Едва сега лицето на Халачев просветва:

– Познай де.

Велева помирисана въздуха.

– Какво ври там?

– Сети се де!

Велева души въздуха: – Мирише на нещо хубаво! – тръгва към корубата. – На нещо чудно! – Приближава се до корубата. – Боже мой!... – Надвесва се и души. – Нима е възможно!...

– Както виждаш, възможно е! – Халачев ликува.

– Но как? Това е невероятно!

Халачев бърка с лъжицата и обяснява:

– Взимаш една коруба от костенурка, поставиш я на огъня, сипваш пет литра вода, поставяш три килограма киснати хлебни плодове, вариш и бъркаш.

– После?

– После пиеш.

– Вие сте истински бог! Ще опитаме ли?

– Защо пък не, да не сме грозни! – Смее се и изведнъж: – Как е она?

Велева въздъхва, помръква:

– Сега въртим.

– Да де, сега въртите.

– Като диваците!

– Този човек е луд, ти казвам, перко! Започва да ме хваща страх, тук ще стават големи работи.

– Не ставайте смешен.

– Страх ме е!

– Няма причини.

– Има причини!... Велева, кажи бе, моме, как да избягаме от този келяв остров? Какво да направим? Ако трябва, дето има една дума, ще си платя разноските. Оле, колко много ме е страх.

– Защо бе, Халачев, какво има?

– Тук човек не може да бъде пълноценен, ма!

– Изненадвате ме.

– Не, не се изненадвай, хич не се изненадвай, не искам да се изненадваш.

– Ще опитаме ли?

Халачев е умислен.

– Първо да изстине – казва вяло той.

Взема две кожички, хваща с тях горещата коруба, отмества я върху плосък камък.

– Завиждам ви на удобствата! – въздъхва Велева. – Сложиш на огъня – има огън, махнеш от огъня – няма огън! Като електричеството.

– Удобствата са практически нещо – съгласява се Халачев. А после: – Моме, може ли, докато изстине, да хвърлиш един поглед на хладилника?

– Съсипахте ме! – казва с възхищение Велева, – Къде?

– Дето знаеш.

Повежда я.

Застават пред изкоп, в който се влиза по стъпала. Халачев прави елегантен жест, кани Велева да влезе. Велева минава пред него и стъпя на първото стъпало. Халачев я оглежда.

– Ей, моме, нещо си напълняла, започваш да ми хващаш окото!...

Велева се извъръща:

– За комплимент ли да го взема?

– Както искаш.

Велева се спуща пред него. Халачев като че ли малко се понатиска.

– Извинявай, че те допях – казва той,

– Моля, моля – казва Велева,

– Случва се – казва весело Халачев. – Няма да му връзваме кусур.

– Разбира се.

– Пък, и ти женена, и аз женен...

Халачев примира от смях .

– Наистина – съгласява се Велева.

– Двамата женени! – забелязва още по-весело Халачев. – От една черга.

– Точно така.

– И, дето се казва, кусур не връзваме.

– В какъв смисъл?

– А бе, то, като му дойде времето, няма да му търсим смисъла.

Велева е изненадана и сякаш разочарована:

– И вие ли, другарю Халачев?

– И аз, моме! – Сочи вътрешността: – Това е хладилника.

– Аууу, наистина облицован!

Вътрешността е облицована с бели гладки камъни. Вътре има продукти: виси одран заек, няколко рака, орехи.

– Всичко ще облицовам, ще видиш! – радва се Халачев, – Навсякъде ще сложа фаянс!

Много фаянс! Като поликлиника ще го направя! Целият остров ще фаянсирам!... Виждаш ли? – Влиза. – Влиза се. – Излиза. – И се излиза. – Обръща се към нея: – Плочки! Фаянс!

– Какво да ви кажа – съгласява се искрено Велева – Бог сте!

– Бог съм я! Ще видиш!

– Да се върнем при казана, а?

•

Магарето пасе някъде из острова.

Вдига глава и вижда Петров, който в момента извайва камък, превръща го във фигура,

Магарето тръгва към него.

Задълбочен в делото си, Виктор Петров все пак усеща, че е наблюдаван.

Обръща се и вижда магарето. Усмивва се. Отива при него, погалва го по челото.

Присяда. Сочи творбата си.

– Какво ще кажеш?

Магарето гледа творбата.

– Нямам инструменти, адаш. Имам всички условия, но нямам с какво да дялам.

Магарето извъръща глава към адаша си.

– Трябва да работим, Вики, и да си мислим, че сме кадърни. Иначе е отчайващо. И е така, да ти кажа... Когато завърша нещо, чувствавам се толкова щастлив, колкото сигурно е бил и Леонардо.

•

Имението на Халачев.

Велева и Халачев са вече на градус, те пеят с чаши в ръка. Чашите са черупки от кокосови орехи. Наоколо – остатъци от богата трапеза. Двамата пеят вдъхновено, като от време-навреме се чукват и продължават да пеят с притворени очи. Песента им е хибрид от градско-селско-кръчмарски фолклор. Тази песен я няма, никой не я знае засега, ще я напише композиторът, като спази стила. Текстът е долу-горе следният:

Долетяло пиленце,
до ухо ми кацнало
тихичко ми казало
думи тъжни, кахърни.
Думите са казани,
право на ухото ми,
право на сърцето ми...
Сърце трепна, заплака,
че ти, либе, измени
и така благодари
с подла жълта измяна
измама, изневяра.

По едно време Халачев надига гласа си, а Велева слага пръст пред устата си;

– Халачев, тишина!

Сочи с глава нанякъде.

– Какво ма, какво му се плашиш?

– Другарю Халачев, от уважение към мен!

Отново запяват.

Халачев прекъсва, за да отбележи:

– Той е луд!

Пеят, всецяло отдадени на песента.

Песента свършва.

– Велева!

– Да.

Халачев надига чашата:

– Как се казваше ТАМ при такива случаи? ТАМ, дето има хора и е хубаво.

Велева вдига черупката:

– Чин-чин!

– Не така, Велева, без чуждици!

– Наздраве! – поправка се Велева.

Пият.

– Да си ми жива и здрава! – казва бодро Халачев. – Да ми напълнееш!

Велева допива чашата си, оставя я на масата и се оправя. Халачев също оставя чашата си. Изправят се, поглеждат се, усмихват се доволно и като по даден знак, запяват:

Долетяло пиленце,
до ухо ми кацнало.

Тръгват с песен.

Както пеят, Халачев целува галантно ръката на Велева.

Велева си тръгва към къщи.

•

Лагерът на Петров.

Чуваме песента, пристига Велева в крайно весело настроение. Продължава да си пее, оглежда с лекота обстановката и подритва това-онова. Вижда вретеното за добиване на огън, рита пънчето, завърта се около оста си, щастлива, разтоварена, човек би казал – освободена.

– И чак сега разбрах колко много ви е нямало. Като ви видях да се връщате и разбрах, че ви е нямало доста. Викам си: а бе, този човек изобщо имало ли го е, или го е нямало, пък аз само да съм си мислила, че го е имало?

– А пък аз викам да си поседнете, понеже се олюлявате! – Поставя ръце на раменете ѝ, полага я да седне на камъка. – И да ми дъхнете!...

Навежда се към лицето ѝ.

Велева му дъхва шумно, демонстративно.

Петров подсвирва. Мълчи, мисли. И най-после:

– Ракия!... Изумено: – Какво става тук?

– Още веднъж? – пита Велева, готова да дъхне повторно.

– Няма нужда! Откъде?

– Островът е пъден с ракия! – отвърща възторжено Велева. – Където се обърнеш – ракия!.. Ракия, ракия! Много фаянс, много ракия! Само че има чалъм, да се сетиш, да я откриеш... Понеже островът е пълен, но в ограничено количество...

Петров се удря по челото:

– Боже господи, Халачев вече и ракия!

– И островът е до козирката с ракия!...

– Вижте какво, сладурче!

– Кажи, сладурче.

– Тук сме двама мъже и една жена.

– За мен ли говорите? – Велева се олюлява, много е фиркана.

– Вие сте свободен човек. Не ограничавам никого, можете да избирате: или мен иди него!

– Теб, мили мой, и никой друг! И теб ще взема за съпруг!

– Чувате ли? – разтърсва я нервно Петров. – Ако останете при мен, ще трябва да живеете без компромиси. Ако отидете там – правете какаото щете!

– При този простак? – иронизира Велева.

– Казах каквото трябваше!

Велева се усмихва мило:

– Вие ревнувате?

– От него? – Петров се хваща за главата: – Какво доживях!...

– Сам не знаете колко плътно ревнувате – казва спокойно и разлято Велева.

– Казах го ясно: или той, или АЗ! Лека нощ!

Петров си тръгва, но накъде? Май че към морето.

– Ало!

Петров спира.

– Човечеството анфас ли го рисувате, или профил?

•

Морето е спокойно, спокойно диша в нощта.

•

На другия ден.

Халачев търкаля бъчвата.

Срещу него се задава Велева. Отива за вода на потока.

Велева е изненадана, отваря уста да проговори. Халачев ѝ прави знак да мълчи и продължава да търкаля бъчвата по пътя си.

Велева е вече до потока, загребва вода и я понася към колибата си.

Оставя водата, хваща се за главата, изглежда има главоболие.

Съглежда вретеното и пънчето. Прибира ги, подрежда ги. Сяда и започва да върти.

Чуват се удари. Нещо кънти. Велева става и тръгва към имението на Халачев.

•

Халачев потяга обръчите на бъчвата. На опънато въже е простряна огромна кожа, съставена от много налепени заешки кожи. До нея – втора, по-малка.

– Веднага върнете бъчвата на мястото! – казва Велева, като се държи за главата.

– Добър ден, моме! Днеска спиш целия ден. Ще си проспиеш младостта. Как мина снощи?

Велева притиска главата си:

– Нищо не помня.

– Беше доста фиркана, да ти кажа... Нещо особено?

– Не помня..

– Бой имаше ли?

– Моля ви се, той е интелигентен.

– А бе, в тая работа няма интелигентни, няма прости – бием на общо основание.

– Не се е родил този, който ще вдигне ръка срещу мен.

– А бе, аз бих вдигнал, ама не за бой.

Халачев се смее гръмко.

– Защо взехте бъчвата?

– Ще си правя каче, за туршии, дойдат ли китоловците, ще им кажа да си пускат писмата в джоба ми.

– Петров ще ви пребие.

– Защо? Кажи ми защо? Бъчвата си виси там, разсъхната, а аз къде да си слагам туршията?

– Но за какво ви туршия? Тук няма зима.

– Има – няма, без туршия не мога. А в тия времена де да знаеш, кой може да ти гарантира, че няма да удари някоя тропическа зима!...

Велева е привлечена от висящите на въжето кожи. Отива при тих, гали ги, допира ги до лицето си.

– Събирам ги за теб! – сияе Халачев.

Велева го поглежда с интерес.

– Ще ти уشيا палто – осведомява я той.

Велева гледа кожата, гледа и Халачев.

– Палто?

– Кожено.

– Взехте ми акъла! – казва Велева и опипва кожата. – Само че палто не ми е нужно, предпочитам един панталон, оригинален. – Смъква кожата от въжето и я усуква около крака си. – Боже, какво става от тези кожи! – Гледа крака си. – Панталон за милиони!... Моден! Очертава с ръце линията.

– Панталон – панталон!... Ще ти го уشيا. – Почесва главата си. – Моден.

– От тези, дето правят шат!

Тя показва с ръка.

– Шат, викаш! – Халачев повтаря жеста ѝ.

– Но тази пакост не ми излиза от акъла.

– Коя, ма?

– Разбере ли, ще омете острова с нас.

– Айде де.

– Разправя, че било културно наследство, или паметник на острова.

– Този тулуп? Паметник?

– Дано ме няма като ви подеме.

– Добре, а туршията?

– Хубави кожи!...

– Твоичкият си позволява много, ше знаеш... Този тулуп – паметник!... Луд човек! – Отново оглежда бъчвата, сякаш я вижда за първи път. – Разбирам да служи за нещо... Нали им видяхме писмата на тия китоловци? Петдесет години чакат за тоя дето духа. Никой не ги чете, не им отговаря. Ще му обясня.

– И ще разбере!

– Тук има законност! – Изрича жално и безпомощно Халачев.

– Ами, кажете му го.

– Ама ха! – навива се Халачев. – Използва обстоятелството, че е млад! – ядосва се. – И аз съм бил!... Защо тогава – не, а сега, когато и баба знае – да!... На този човек трябва да му се каже. Слушай, обработи го!

– И като ме чуе! – Велева е увила кожата съвсем около себе си и вече е отнесена. – Кога ще ми го ушиете?

– Когато кажеш.

– Ох, трябва да върнете тая бъчва!...

– Добре де, ще я върна. – Оглежда Велева. – Но с тебе кво да правя?

– Какво да правите?

– Трябва да ти взимам мярката.

– Вземете, де. Какво чакате.

Тук вече Халачев е слисан, не може да повярва, необходимо му е да помисли, а за помисли, трябва да се поразходи. Тръгва нанякъде, обръща се.

– Значи така?

Велева а това време е поставила кожата на земята и я измерва с педя.

Халачев забелязва овалите на бедрата ѝ. Връща се до масата, налива си вода, пие. После намокря ръка и разхлажда челото си.

– Така, значи?

Велева оглежда цвета на кожата:

– Моля?

– Искаш да ти взема мярката?

– Че иначе... как? – Велева е искрено учудена.

Следващите движения на Халачев са енергични. Той се навежда, събаря бъчвата и започва да я търкаля към мястото ѝ.

С мъка а покачва на нейния си пиедестал, изтичва до потока, оглежда се във вирчето, намокря косата си, прокарва ръка да я заглади, прокарва пръсти през брадата си, а след това оправя вратовръзката си.

При Велева, която в това време си хапва нещо от масата, се връща един решителен за нападение мъжага.

– Сега да вземем мярката на момичето! – Халачев се смее волно. – Да му ушим едно хубаво панталонче, момичето да светне, да светне и островът. Другарко Велева, заповядайте!...

Халачев сочи с ръка мястото, където трябва да застане тя. Велева съвсем спокойно, както си похапва, застава изправена на посочената точка. Халачев взема една летвичка, по всяка вероятност разграфена като метър,

– Едно модерно панталонче. – казва нежно той.

Гледа летвата, после разперва своята педя, двоуми се, па захвърля летвата и се насочва към похапващата си Велева. Залепи педята си към нейния кръст, обикаля го с нея и гласно долага резултата, да речем: Три и половина!

След това започва да отмерва от кръста надолу към петите и долага: Четири и половина:

– Моме, помни си мерките!

Велева поклаща утвърдително глава:

– Имам гъдел!

– Защото си страдна! – дебелашки се смее Халачев.

И започва най-важният момент от взимането на мярка – обиколката на задника.

Педята на нашия човек потегля бавно и тържествено, достига най-овалната част и остава там. Пауза пълна с напрежение. Велева чака, а Халачев се старее да отгатне каква може да бъде реакцията ѝ, иска да разбере време ли е вече за атака. И тъй като Велева стои спокойно, а очите на нападателя вече са се налели, Халачев се впива като пиявица, обгръща кръста ѝ с ръце, притиска и изломотва:

– Твой съм!

Велева прави опит да се отскубне, но тъй като Халачев не я пуща, тя, без да му мисли, му залепя една хубава, звучна плесница.

Халачев пуща кръстчето ѝ, хваща се за страната и казва: – А!...

Велева си тръгва решително.

– Чакай! – вика след нея Халачев. – Защо?

Все още държи страната си.

– Защото сте мръсник!

– Аз?

– Затова уважавам ОНЯ, разбрахте ли? Защото е джентълмен! И ще му кажа. Ще го накарам да ви пребие!

– Не!

– Всички мръсници пипат!

– Другарко Велева!

– Простак сте!

– Не му казвай!

– Ще му кажа!

– Има грешка, има и прошка. Изкуших се, понеже съм мъж. Готов съм да ти се извиня. – Халачев се изгърсва на колене. – Какво искаш?

Тръгвайки си, Велева изсъсква:

– Жалък сте!

Халачев отчаяно се хваща за дрехата ѝ:

– Такъв съм, подъл съм!... Моля ви, спрете!

– Ааа, минахте на учтивата форма!

– Ще ти говоря само на тази форма, ще ви говоря в множествено лице, моля ви!...

– Тая работа не вярвам да ви се размине.

– Не говорете така, мадам!... Кажете какво да направя! Всичко! Каквото искате!...

– Ще му кажа, обаче, веднъж завинаги да си разчисти сметките.

Велева се дърпа, но Халачев държи здраво и вече хлипа:

– Допуснах слабост. Иначе не съм такъв. Аз съм велик човек.

Велева се тегли:

– Пуснете ме!

Халачев продължава да държи:

– Аз съм голям човек, мога да купя всичко, целия свят!

– Вие сте охлюв!

Халачев я поглежда отдолу, известно време мълчание, докато накрая прошепва:

– Охлюв ли? – Навива се и го изрича по-високо: – Охлюв ли? Ти знаеш ли какво имам?

– Пуснете ме.

Халачев изведнъж и пуща:

– Можеш ли да почакаш?

Докато тя стои учудена, Халачев започна да лази към главната си колиба. Лази и се извъръща, лази и се извъръща, да види дали Велева не си тръгва, като си повтаря тихичко, пък и не особено тихичко: Сега ще видиш... Сега ще видиш ти... Сега ще се опулиш.

Влиза лазешком в колибата.

От колибата след малко се показва един смело крачещ човек, който носи дисаги. Идва при Велева, оправя с крак проснатата на земята кожа, и, както си знае, изсипва най-напред на кожата монетите. Поглежда Велева в очите. Тъй като тя не реагира особено, Халачев яростно изтърсва торбата със скъпоценностите.

Трудно може да се разбере нещо по лицето на Велева. Изумлението се бори с яростта и желанието да не се издаде.

– Видя ли кой е насреща ти?

Съкровището блести страшно, главозамайващо.

– Ще говорим ли повече?

Най-после Велева се съвзема:

– Подлец!

Но не отстранява погледа си от скъпоценностите.

Тръгва си, а Халачев отново се вкопчва за крака ѝ:

– Избери си нещо!

– Нищожество.

– Подарявам ти!

– Продължавате ли?

Халачев е изумен:

– Не щеш такива работи!?

– Пуснете ме!

– Няма! – простенва той. – Ти ще му кажеш и ще ме бие. Той иска да ме бие. Този човек ме мрази, не знам защо, и иска да ме малтретира.

– Точно така!...

Тегли се.

– Не бързай, ще ти подаря друго.

– Не ви искам подаръците!

– Не викай, не знаеш кво ще ти дам и викаш!

– Продължавате ли! – кипва отново Велева и рязко се дръпва, отскубва се, а Халачев пада на земята.

– Огън! – проплаква след нея той.

Велева спира, като поразена от куршум, но стои така, без да се обърне.

– Ще ти дам огън, ма, будала... цяла главня.

Велева се обръща.

– Две главни!

Велева кипи от ярост и ехидност:

– Глупако, мръсно гаден, за каква ме мислите?

– Защо? Какво? – не може да проумее Халачев.

Велева се връща при него, надвесва се отгоре му.

– Вие знаете ли на кои жени се правят подобни скъпи подаръци?

Нанася му удар отгоре.

Халачев се брани вяло.

– Кажете де, знаете ли?

Нанася безогледни удари с ръце, а след това, на тръгване, казва рязко:

– Довиждане!

Халачев отскача като пантера и за трети път се вкопчва в крака ѝ. Дърпа я, не ѝ позволява да си тръгне.

Велева наблюдава отвисоко как Халачев се гърчи в краката ѝ:

– Жалко нещастно същество!

– Жалко, но факт! – изскимтява отдолу Халачев.

•

Ателието.

Смрачава се.

Петров се отдалечава от скулптурата си, протяга се, поглежда я уморено, вяло. Връща се, взима полото си. Върви през ателието. Спира при Спиралата си. Любува се на човешката върволица. Накрая вниманието му е приковано от фигурата на Халачев. Петров потапя „четката“ в боята и нанася още един шрих върху лицето на своя съсед.

Стъмнило се е. Петров върви край морето.

Сяда на скала, търси камъчета и замерва с тях водата. Камъчетата летят в тъмнината и само ги усещаме: туп, падат в океана.

Достатъчно е тихо, толкоз тихо, че лесно чуваме музиката: радио, или запис. После Петров открива и светлинката. Тя се движи.

Петров полага ръце край ушите си, ослушва се. Май, че се донасят откъслечни човешки звуци: смях, говор, пак смях и отново музика.

•

Петров приближава своя лагер.

И колкото повече приближава, толкоз не може да повярва на очите си: между дърветата светулка зарево. Петров притичва и го виждаме изправен при колибите.

Велева седи на камък. Пред нея пламти огън. И въпреки туй, настроението ѝ не е блестящо.

Ние забелязваме това, но Петров не може да го забележи. Спуска се към нея.

– Какво виждам!

Стои задъхан, объркан, като дете.

– Най-последно!... Взира се в огъня.

– Браво!

Навежда се и хвърля съчка в пламъка.

– Огън!

Радостно се обръща към Велева.

– Как го постигнахте?

Велева се старае да бъде естествена:

– По стария начин.

– Чрез триене! – сияе Петров. – Вие сте богиня! – Хвърля се върху нея, обсипва с целувки страните ѝ. – Съкровище!...

Велева се чуди да се съпротивлява ли, или да не се съпротивлява при това извънредно положение:

– Но... вие... и по там!...

И по там! – продължава да я целува по устата Петров. – Заслужавате. Богиня!...

Обсипва я с нова серия от целувки.

– Отивате далеч – прави нов опит за съпротива Велева.

– Не ставайте смешна! – пуца я замаян от радост Петров и се обръща отново към огъня. – Хубав огън, чудесен огън! – Хвърля няколко съчки в пламъка. – Сега остава да го поддържаме и да пламти, да пламти!... Халачев да се пукне от яд! – Без да има нужда или логика, поставя длани върху пламъка, иска сякаш да го погали: – И ще печем! Ще ядем само печено! Защото няма нищо по-хубаво от печеното! Печени зайци, костенурки, раци, миди, стриди, скариди! Ще печем и кокосовите орехи! Няма по-хубаво нещо от печеното! От сутрин до вечер ще печем! – Разперва волно ръце. – А как ще рисувам!... Огънят е велико нещо!... И как го постигнахте, казвате?

– По обикновения начин.

– Чрез триене, класическия начин!

– Днес се амбицирах и...

– Така ви искам! – прекъсва я Петров. – Да ми помагате! При това открий и глина! Нови възможности! – И сякаш по-спокойно, по-тихо, със съвършено друг тон. – Знаех си аз, щом е възможно за туземците, възможно е и за нас! – И отново не може сдържи радостта си: – Халачев! Халачеев! – Силно. – Промиии!...

Петров не може да се овладее, хуква из острова и вика радостно.

Халачев, който е приседнал край огъни си, опрял гръб в гърба на полегналото си магаре, трепва.

– Промиии!

Гласът се приближава. Върхлита Петров. Халачев се изправя бързо.

– Промии, ела!

Петров дърпа съседа си към своя лагер. Халачев се съпротивлява.

– Ела де, ела да видиш едно нещо!

Тегли го. Халачев се придвижва неохотно.

•

Лагерът на Петров.

Велева чува, че двамата се приближават и става, отива някъде встрани.

Петров изтиква Халачев до огъня:

– Промии, виж, момчето ми!... Виж какво става!

Велева навежда глава.

– Добре, ама защо Промии? – пита Халачев, като мига с очи.

– Съкратено, от Прометей! Видяхте ли, кучи сине? Втората фаза! Превъзходството ви свърши! – Тонът му става подигравателен. – Мълчите, а? Примигвайте! Говорете, де!... Защо мълчите?

– Ми то... – Халачев поглежда крадешком Велева – Аслъ... няма кво да кажа. Най-после!... Айде, честито!

– Жалко бедно същество!

– Ааа, Петров!...

– Млъкнете!

– Ти млъкни!

Но Петров е радостен и наивно предизвикателен:

– Другарю Халачев, какво е това?

Сочи огъня.

– Кое? – прави се на ударен Халачев,

– Това, хубавото, дето гори... Това бе – съкровището ми. Не ви отърва да го забележите.

Халачев сякаш ей сега ще се ядоса, но погледът към Велева го укротява:

– Петров, не чу ли като казах честито?

– Чух бе, Халачев, как да не чух – забравя се вече Петров – ама искам да го чуя отново!

Приближава се към Халачев и полага ухото си към устата му.

– Честито! – проговаря Халачев. – Със здраве да си го гледате!

– Глупако, с него ще рисувам на дърво. Примитивно! Нов етап!

– Да ти пикая на етапа!... Мога ли да си вървя?

Но Петров вече се е извърнал към Недева:

– Сега и да падне нощта, си имаме осветление. Ако имахме книжки, можехме и да си четем. – Поглежда към отдалечаващия се в мрака Халачев и сякаш леко изтрезнява. – И все пак, трудно се получава огън, нали?

– Да, но... все пак. – Велева е страшно смутена. – Както виждате.

Петров е замислен:

– Дявол да го вземе, успяхме. Значи е възможно. Пътешествениците лъжат, романите не лъжат... Чрез триене, а?

– Да.

– Първо дим, после огън?

– Отначало дърветата започнаха да парят, задимя и... неочаквано.

– Огънчетоооо!

– Просто се изненадах.

Петров се хвърля върху нея и я целува по устата:

– Богиня!... На огъня!

Затичва се към имението на Халачев: – Халачев, как се казваше богинята на огъня?

Халачев подскача в колибата си и бързо излиза навън.

– Слушай, Петров, ти що не си гледаш работата?

Петров отново тича към лагера си.

– Какво чакате, Велева? Хвърляйте!

– Какво да хвърлям?

– Всичко! Каквото намерите! В огъня!... Раци, маци! Десет рака! Да се натъпчем!

Няма нищо по-хубаво от печеното!

Велева изчезва зад колибата.

Петров присяда край огъня и подхвърля по някоя съчка. Велева се появява с раците.

•

Двамата наблюдават изпичането им върху камъка. Велева е спокойна, но Петров бърза, посяга няколко пъти, обръща; опарва ръка, духа пръстите си.

– Този е поизстинал.

Петров грабва рака поставен настрани от огъня, но изглежда, че и този не е много изстинал, защото го подхвърля из ръцете си, а накрая го вдига нагоре.

– Вижте!

Велева поглежда как Петров издига рака.

– Печен рак се яде така.

Доближава рака до отворената си нагоре уста.

– Сокът направо в устата!

Примлясква.

– Ароматите на океана влизат направо в стомаха!

Заковава се в тази поза: държи рака над устата си, главата му е вдигната нагоре.

Пауза.

Още пауза.

Всичко за сметка на Велева, която чака, напрегната. Най-после Петров казва:

– Невероятно.

– Сега ще опитам и аз – казва Велева.

Но гледа към Петров, който смъква рака от устата си и се замисля:

– Казано е, че цивилизованият човек не може да получи огън по туземски начин.

– Така ли да го отворя?

– Ще му изтече сока. Дайте.

Взима рака и го отвари, след това ѝ го показва:

– Вдигнете го над главата. – Отново изтрезнява. – И как... тъкмо вие... – Усмива се. –

Защо пък не? Нали сте...

– Да, знам, дивачка!... Отново ли почвате?

– Извинете, дойде на виц. Позволете ми да се шегувам, не виждате ли, че съм щастлив? – Ново изтрезняване. – Дявол да го вземе, туземците не излизат от главата ми! – Просветлява отново. – Но ето че може, доказахте го. – Изведнъж помръква: – Слушайте:

Велева чака с тревога, лицето на Петров помръква още.

Накрая той яростно захвърля рака:

– Слушайте!

– Омръзна ми да ви слушам!

– Туземците...

– Стига с тия туземци!

Но Петров не ѝ обръща внимание, а процежда тихо:

– Туземците палят огъня на три фази. – Гледа я пронизващо. – Дим, въглен, пламък. –

Отмества поглед към огъня: – А вие? От дима – направо на пламъка!...

Петров става много неспокоен, тръгва, върви край огъня, накрая спира:

– Средната фаза ви липсва.

Но Велева, която държи рака си и се готви да яде е невъзмутима:

– Не знам. Пламна изведнъж... Щипките, така ли?

Лапа една от щипките.

– Не може изведнъж! – извиква Петров.

Велева замира с щипка в устата. След като е направена психологическата пауза, Петров добавя:

– Без прахан не може! Най-напред се запалва праханта, тя се духа с уста, към нея се поднася снопче суха трева, за пламък... Средната ви фаза се губи някъде. – Мрачно: – Къде е, а? – Велева се кани да отвърне нещо, но Петров кипва: – Къде ви е фазата?

– Вие сте луд! – изкрещява Велева.

– Откъде взехте огъня? – изкрещяна Петров.

– Мисля, че казах.

– Кой ви го даде?

– Боже мой, виждате ли някой, който...

– Виждам!

Велева оставя рака, идва до Петров и го прегръща, обвива ръце около него, събира пръсти на гърба му:

– Защо не се успокоите?

Полага глава на рамото му.

– Защо ви го даде? – звучи настойчивият глас на Петров.

Дълга пауза, Велева гали гърба му.

– А знаете ли как се подаряват такива скъпи вещи?

Велева се притиска към него:

– Пак ще изтърсите нещо.

Петров говори все още в прегръдките ѝ:

– В цивилизования живот се подаряват кожени палта, огърлици, автомобили...

– Изплюйте, изплюйте камъчето... А тук?

Петров се отдръпва от нея:

– Малката, знаете ли какво означава на една жена да ѝ подарят огън?

Той сякаш не може да издържи, рязко тръгва нанякъде, иска да се отдалечи, изчезва в тъмнината.

Велева бърза след него.

– Викторе!

•

След като го е зовала известно време на различни места из острова, тя го намира излегнат на пясъка с ръце под главата, загледан в небето.

Присяда кротко до него, скръства ръце на коленете си.

Мълчание.

Океанът шуми загадъчно пред тях.

Най-сетне Велева решава да проговори:

– Тази нощ е особена!...

Пауза пълна с очакване от страна на Велева.

– Да подарят огън на жена... това означава...

Недева слага ръка върху устата му.

– ... че тази жена!...

Петров млъква.

– Плюйте си, аз чакам!

– Тази жена е сторила нещо извънредно! – Пауза. – Че тази жена е...

– Забранявам ви такива думи пред дама!

– Дама... със спатии!...

– Това е безобразие! – казва искрено Велева. – Но как, как може...

Объркана е, не може да го измисли: – С оня дебелак... Вие мислите, че оня дебелак?

– Погледайте огъня и си отговорете сама.

– Презирам ви!

Петров скача на крака:

– Аз ви презирам!

Побягва.

Велева тича след него.

Когато влиза в зоната на лагера, вижда как Петров подскача върху огъня.

– На ти огън!... На ти пламък! – Петров взима плоча и удря с нея по огъня. – За малко да ям печен рак! – Удря. – От неговия огън!

Петров се развилнява върху жаравата, разпердушинва я по всички посоки, разпилява я, смачква всяка главничка.

– Искрица да не остане!

Излива водата от корубите, а после се обръща към имението на Халачев:

– Прометей, виж! Да не кажеш после!

Но чува името си.

Някой го вика.

Халачев бяга към него, реве. Казва много неща, но нищо не може да му се разбере. Едно е ясно: сочи нанякъде.

В отговор, Петров му сочи опустошения огън, говори му нещо възбудено, по всяка вероятност му обяснява че е разпердушинил огъня.

Като усеща, че в хаоса от викове и движения Петров няма да го разбере, Халачев грабва Велева за ръка и я повежда към брега.

Застават на скалата. Халачев посочва океана. Велева вижда светлината. Веднага се разкрещява и размахва ръце. Халачев я усмирява. Вслушват се. Чуват смеховете на невидимите хора. Изведнъж настъпва тишина.

Сега се разкрещяла Халачев, скача, ръкомаха. Велева не остава назад, просто ще обезумеят от викане и скачане. По едно време Халачев едва не полудява, изчезва. На брега остава да вилнее само Велева.

Халачев се връща натоварен с огърлици и диадеми, подскача и ги размахва във въздуха, сякаш някой може види скъпоценностите. Светлината изчезва.

Халачев и Велева се оклюмват. Халачев се навежда към земята, изпълнява коронния си номер – удря два пъти главата си в тревата. Велева бавно тръгва към колибата си.

Тук е тъмно. Сред опустошението стърчи Петров – седнал на камък, грабнал две съчки, търка ли търка.

Велева застава до него, наблюдава го дълго, отначало с яд, но като вижда яростното му усърдие, нещо в изражението на лицето ѝ се смекчава, тя протяга ръка и го погалва по косата.

Петров спира заниманието си, поглежда към нея. В погледа му не се чете особено дружелюбие.

Велева тръгва към колибата си, изчезва в нея.

Петров отново трие своите съчки.

Музика за голям преход.

ЕПИЛОГ

Лагерът на Петров.

Само една колиба, но много картини и скулптури, много дърворезби. Огромна клада, готова да пламне.

Петров трие бавно своите съчки, уморен е, обхванала го е апатия, много му се е събрало, вече пет години се мъчи с този огън, без да вижда признак за каквото и да е успех. Брадата му е дълга, вместо дрехи носи парцали. Като се изключат творбите му, всичко наоколо говори за безпомощност, за крах.

Долавя се някакво трепване, Петров усеща някакво припарване. Поглежда ръцете си, трие с ускорено темпо, очите му се разширяват от изненада и има защо – между пръстите му леко задимява. На Петров не му остава нищо друго, освен да засили темпото. А после, когато димът се увеличава, той прилепва готовия наръч суха трева към двете съчки и ги размахва във въздуха.

Петрол тича из острова и размахва димящите съчки, засилва притока на въздух.

Виждаме го да прекосява познати ни вече места, жалък, беден, окъсан, но живнал изведнъж, обхванат от голямата си надежда.

Най-после тревата пламва. Петров хуква към кладата. Навежда се, пъха пламъка под съчките, които са наредени майсторски, да не се допусне грешка.

И кладата пламва. Съчките пукат. Лицето на измъчения човек проблясва. Нищо повече. Той стои на колене, гледа пламъка, сякаш не може още да го възприеме, сякаш не вярва на очите си.

– Най-после! – прошепват устните му. И продължават да шептят: – Ако това не е измама, вече имам! Имам си огън. Победих. Имам си собствен огън. Започва нова ера. Нов живот. Ново летоброене. Епохата на огъня.

И едва сега разбира какво е станало, изправя се, извиква:

– Огън! Имам си огън!

Затичва се из острова, скача, премята се, влиза в морето, пляска по водата като дете.

Отново е край огъня, вика високо, хвърля дървета в кладата.

Притичва Велева.

Носи пресни суджуци, тъкмо ги е напълнила.

Велева е загрубяла, облечена е в кожи, натруфена, накичена с огърлици, диадеми, пръстени. В напреднала бременност. След малко ще забележим, че и гласът ѝ е загрубял, приближава се до шопския диалект.

Когато застава до огъня, Велева поставя ръце на хълбоците, а лицето и изразява искрена радост:

– Петров, какво виждам – огън!

Радостта на Петров няма край:

– По честен начин, другарко Велева! По правилата.

– Браво, Петров, радвам се!

Петров приляква и подрежда кладата си:

– На рождения ми ден, моля ви се, след петгодишно мъчение!... Това е знак, провидението се намесва, ставам най-щастливия човек на света!

– Радвам се, Петров. Ти се намъчи достатъчно.

– Благодаря ви, Велева. Това е победа, нов етап, нова ера! – Изправя се и вика към имението на Халачев. – Другарю Халачев!

Велева прави рупор с ръце:

– Алексииииииии!

Халачев се появява величествено, понесъл огромен чадър от палмови листа, обрасъл с дълга библийска брада и коса, абсолютен Робинзон в кожи; здрав, изпечен, благоденстващ.

– Еее, браво!– сияе той. – Най-после!

– Халачев, виж бе, моля ти се, огънче!... докато мислех, че изобщо не може, изведнъж... нямам думи!...

– Поздравявам те, Петров. Най-после и ти да хапнеш печено.

– Ще ям само печено! – ентузиазира се и изпада в откровение Петров. – От сутрин до вечер печено!...

– Сега ще дадеш бъчвата, нали?

– Ааа, Халачев!...

– Какво, и сега ли няма?

– Счупвам ти ръцете!

– Сега имаш огън, бе, човек!

– Остави го! – извиква внезапно Велева и излиза напред. – Казах ти сто пъти да не се разправяш с него.

– Пепа, моля те, остави ни да се разберем!

– Казах вече! – настоява Велева. – Няма да повдигаш въпроса за туршията!

– Добре де – отстъпва кротко Халачев.

– А ти стига си заплашвал! – настръхва Велева. – Стига си чупил ръце!

Петров подрежда огъня си и сякаш не му се разправя повече:

– Велева, хайде да не почваме.

– Ааа, пак се правиш на ударен, на утрепан!

– Пепи! – моли се Халачев.

– Алекси, млъкни! – скарва му се Велева. Халачев се стъписва. Велева се обръща отново към Петров: – Ще чупи ръце! Ти си всичко, пък ние тук сме нищо!

Петров е спокоен:

– Не съм казал подобно нещо!

– Не си ли? – ехидно отбелязва Велева. – Ти ли не си? – Накланя се застрашително към него. – Знаем ти зъбките на тебе!

– Пепа! – моли се отдалеч Халачев.

– Млъкни бе! – срязва го Велева и отново се обръща към Петров: – Интелигентско копеле такова!

Петров, въпреки всичко, е спокоен, дори усмихнат: – Аааа, не така. На този остров май ще се наложи да бием дами.

Без да губи време, Велева прави крачка към него, полага ръце на кръста, подлага се, а суджуците висят надолу: – Хайде де! Удари ме! Покажи си простащината!

– Петров – обажда се Халачев отстрани – Пепа е права.

Петров е щастливо усмихнат:

– Знаем бе, Халачев, знаем, но се правя на ударен, нали си ме знаете?

– А сега се правиш на утрепан! – казва Велева и си тръгва яростно.

Вървим зад грубата ѝ мъжка походка, за пристигнем в имението на Халачев, където има наредени не пет, а десет колиби – една от друга по-хубави. Из двора – всичкия разкош, който може да предложи първобитния живот на човека, но преди всичко – суджуци, много суджуци, висят навсякъде.

На огромен камък са струпани празни черва и късове месо.

Тъй като магарето се е приближило, Велева го отпъжда, а след това удря с камък месото, намачква го на кайма.

•

Лагерът на Петров.

Халачев стои прав зад приседналия до огъня си Петров. Наблюдава го как си подрежда кладичката.

Халачев не се сдържа:

– Петров, това е положението.

– За известно време ще зарежа статуите и боите! – заявява Петров.

– А така, стани човек! Огънят променя живота.

– Ще започна с обгаряне! Нещо огромно! Да се вижда от континента!

– Беднякооо, кога ще ти дойде акъла? Поумней бе, човек! Шега ли си правиш?

Чува се гласът на Велева, който зове Халачев: Алексиии!...

– Каквооооо?

Велева се появява:

– Къде е детето бе, къде го остави?

Халачев и Велева хукват да търсят.

Останал сам, Петров мята грамадни главни в кладата, пламъците се вдигат високо и колкото по-високо се вдигат, толкова по-весело става лицето на художника.

Петров се обръща към колибата си и какво да види: едно четиригодишно дете, облечено в кожи, едно чудесно, симпатично диваче, се е загледало в картините, облепени на камъните. Детето гледа най-голямата, па грабва четката и започва да шари по нея, въобразява си, че рисува.

Петров се приближава усмихнат, стои така зад гърба му. А островът кънти от викове: Кирчоо!... Кирчооо!

Хлапето се обръща, вижда стопанина на картините, но невъзмутимо продължава да си шари.

Петров забелязва в свободната ръчичка на детето нещо интересно.

Приближава се, протяга ръка, иска да го вземе, детето обаче стиска, не дава. Накрая, когато се обръща и вижда откритото лице на Петков, дивачето пуша предмета. В дланта на Петров лежи телевизорчето-играчка. Петров го издига с трепереща ръка към очите си и започва да щрака,

Така завършва и историята!

През пламъците на огромния огън, докато другите двама викат ли викат и търсят детето си, Петров щрака ли щрака, любува се на шедьоврите, а детето рисува ли рисува, обхванато от творческа страст.

Край на филма.